

**RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING
DIENST VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING
WETENSCHAPPELIJKE RAAD**

**Farmaceutische kengetallen
Farmaceutische verstrekkingen
Ambulante praktijk**

2005

Farmaceutische kengetallen farmaceutische verstrekkingen ambulante praktijk

---

Comité voor de evaluatie van de medische praktijk inzake geneesmiddelen

Voorzitter:

M. VERMEYLEN

Ondervoorzitter:

G. VERPOOTEN

Secretaris:

H. BEYERS

Leden:

M. BAUVAL, G. BEUKEN, M. BOUTSEN, D. BROECKX, P. CHEVALIER, M.-H. CORNELY, J. CREPLET, Ch. de GALOCSY, J. DE HOON, Ph. EHLINGER, B. GEORGES, J. GERARD, H. HAERENS, F. JACOBS, P. LACOR, A. LECROART, J.-M. MELIS, H. PROESMANS, F. PROFILI, G. PUTZEYS, J.-Y. REGINSTER, G. SCHRAEPEN, W. SCHROOYEN, N. SCHUHMANN, C. SMETS, F. SUMKAY, C. VAN DEN BREMT, R. VANDER STICHELE, O. VAN DE VLOED, P. VAN DURME, P. VAN HOORDE, B. VAN ROMPAEY, J. VOISEY, D. ZAMUROVIC.

De informatie uit deze handleiding mag niet overgenomen worden zonder toestemming van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. Deze informatie mag in geen geval gebruikt worden voor publicitaire doeleinden.

Tiende editie, december 2007

Verantwoordelijke uitgever: J. DE COCK, RIZIV, Tervurenlaan 211, 1150 Brussel

1. Inleiding

Deze tiende editie van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' gaat over de gegevens van het jaar 2005.

Om de geneesmiddelen in te delen werd de internationaal aanvaarde rangschikking van geneesmiddelen (de Anatomical Therapeutic Chemical Classification - ATC) gebruikt. De volumegegevens werden uitgedrukt in Daily Defined Doses (DDD). Deze begrippen worden nader uitgelegd in de 'Handleiding Farmanet – uniek spoor' (zie RIZIV-website: <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/guide/index.htm>)

De gegevens in dit verslag werden ingezameld via het Farmanet-systeem. Een belangrijke opmerking is dat de gegevens verzameld in het kader van Farmanet enkel betrekking hebben op het aflevering van terugbetaalde specialiteiten in de ambulante praktijk.

Niet-terugbetaalbare geneesmiddelen, magistrale bereidingen en afleveringen in ziekenhuizen komen niet voor in de kengetallen.

Sommige rusthuizen (ROB) en rust- en verzorgingstehuizen (RVT) worden bevoorrad door openbare apotheken. De gegevens over die geneesmiddelen zijn wel opgenomen in Farmanet. In welke ROB of RVT ze worden afgeleverd, kan niet worden nagegaan.

Vanaf 2004 bevat de Farmanet-databank naast gegevens die betrekking hebben op het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, ook gegevens over de rechthebbende. Dit heeft ons voor het eerst toegelaten in deze editie van de Kengetallen gegevens te publiceren over het aantal patiënten die met een bepaalde therapeutische klasse worden behandeld. Het scheidt ook de mogelijkheid om gelijktijdig gebruik van verschillende geneesmiddelen te bestuderen op patiëntenniveau.

2. De gegevensinzameling

De gegevens over het jaar 2005 zijn voor 99,7% volledig. Als referentie werd gebruik gemaakt van de uitgaven bekend uit de boekhoudkundige gegevens (documenten C). De getallen vermeld in dit verslag, werden aangepast met een factor 1,003.

Zoals vermeld in de vorige uitgave, was de volledigheid van de gegevensinzameling over het jaar 1997 97,0%, over 1998 98,6%, over 1999 98,0%, over 2000 98,6%, over 2001 96,9%, over 2002 99,7%, over 2003 99,2% en over 2004 99,4%.

De gegevens hebben betrekking op alle voorschrijvers die geneesmiddelen hebben voorgeschreven die voor humaan gebruik bestemd waren en die geheel of gedeeltelijk in aanmerking kwamen voor een tegemoetkoming binnen de Belgische wetgeving.

Binnen Farmanet werden de volgende aantallen voorschrijvers geregistreerd (zie ook bijlage 1):

Huisartsen (000 - 009):	18.577
Specialisten in opleiding:	3.555
Specialisten:	
Specialisten Inwendige Geneeskunde: <i>(inclusief cardiologen, pneumologen, gastro-enterologen en reumatologen)</i>	4.224
Specialisten Pediatrie:	1.520
Specialisten Dermatologie:	720
Specialisten Gynecologie:	1.444
Andere Specialisten:	12.663
Tandartsen:	8.052
Totaal:	50.755

3. Resultaten

3.1 Globale gegevens

3.1.1 De verdeling over de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) in 2004 (tabel 3.1.1)

In deze tabel staat onderaan de kost en het totale volume van de ambulante voorschriften van alle voorschrijvers. In de eerste kolom wordt het brutobedrag (=nettobedrag of verzekeringstegemoetkoming + persoonlijk aandeel van de patiënt) in duizenden € weergegeven, in de tweede kolom het persoonlijk aandeel van de patiënt in de kost en in de derde kolom wordt het gebruik uitgedrukt in DDD per 1000 inwoners per dag (zie Handleiding).

In 2005 is volgens de nettokost de top 4 van de 14 anatomische hoofdgroepen:

1. Hartvaatstelsel (Klasse C) (bloeddrukverlagers, cholesterolverlagers....)
2. Zenuwstelsel (Klasse N)
3. Maagdarmkanaal en metabolisme (Klasse A)
4. Antineoplastische en immunomodulerende middelen (Klasse L)

63,0% van de geneesmiddelenuitgaven van de verzekering (nettobedrag) in ons land slaan op deze vier geneesmiddelengroepen. Ten opzichte van 2004 (63,9%) is er een lichte daling.

De Anti-microbiële middelen voor systemisch gebruik zijn één plaats gezakt en komen nu op de vijfde plaats. Dit is het gevolg van een lichte daling van de kost, maar vooral door een stijging van de kost voor de antineoplastische en immunomodulerende middelen.

De daling in de nettokost uitgegeven voor antibiotica vertoont een dalende trend sinds 2001, die zich blijft verderzetten in 2005.

In de rangschikking naar gebruik ziet de rangschikking er in 2005 als volgt uit:

1. Hartvaatstelsel (Klasse C)
2. maagdarmkanaal en metabolisme (Klasse A)
3. Zenuwstelsel (Klasse N)
4. Ademhalingsstelsel (Klasse R)

De verschillen in deze twee rangschikkingen zijn uiteraard het gevolg van het verschil in behandelingskost per DDD.

Tabel 3.1.1 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: verdeling over de anatomische hoofdgroepen in 2005

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	Brutobedrag (duizenden EURO)	%	Nettobedrag (duizenden EURO)	%	Persoonlijk aandeel (duizenden EURO)	%	DDD/1000 inw/dag	%
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	293.630	10,8%	243.276	11,0%	50.354	9,8%	96,0	10,5%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	143.808	5,3%	125.008	5,7%	18.800	3,7%	19,6	2,1%
C	HARTVAATSTELSEL	712.496	26,2%	559.166	25,3%	153.330	29,9%	418,0	45,7%
D	DERMATOLOGICA	40.428	1,5%	33.398	1,5%	7.031	1,4%	6,7	0,7%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	66.817	2,5%	48.819	2,2%	17.998	3,5%	50,4	5,5%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	64.042	2,4%	58.762	2,7%	5.280	1,0%	32,3	3,5%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	263.329	9,7%	204.963	9,3%	58.366	11,4%	27,4	3,0%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	224.312	8,3%	222.584	10,1%	1.728	0,3%	9,2	1,0%
M	SKELETSPIERSTELSEL	136.427	5,0%	103.619	4,7%	32.808	6,4%	55,5	6,1%
N	ZENUWSTELSEL	455.071	16,7%	363.631	16,5%	91.440	17,8%	94,4	10,3%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	871	0,0%	636	0,0%	235	0,0%	0,4	0,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	258.248	9,5%	190.105	8,6%	68.143	13,3%	85,3	9,3%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	34.530	1,3%	27.714	1,3%	6.816	1,3%	18,7	2,0%
V	DIVERSE MIDDELEN	24.501	0,9%	24.146	1,1%	355	0,1%	0,4	0,0%
TOTAAL		2.718.510	100,0%	2.205.827	100,0%	512.684	100,0%	914,3	100,0%

3.1.2 Evolutie 1998-2005 van de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) (tabellen 3.1.2.a tot en met 3.1.2.e)

In deze tabellen wordt de evolutie van de brutokost, van het voorgeschreven volume, van de kost per volume, van het percentage dat door de patiënt wordt betaald en van de persoonlijke aandelen weergegeven in de loop van de periode 1998 tot en met 2005.

Op de periode 2001-2005, kent de brutokost een jaarlijks gemiddelde evolutie van 5,1% terwijl het gebruik jaarlijks stijgt met 4,2%.

De brutokost per DDD stijgt gemiddeld met 0,9% wat er op wijst dat de specialiteiten in sommige geneesmiddelenklassen duurder worden (bijv. geneesmiddelen uit de ARC-groepen B en L). In sommige geneesmiddelen klassen worden de specialiteiten goedkoper (bijv. ATC-groepen C, A en J).

De gemiddelde jaarlijkse procentuele stijging op 2001-2005 in brutokost is het meest uitgesproken voor diverse middelen (V)¹, bloed en bloedvormende organen (B), de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L), het zenuwstelsel (N), de zintuiglijke organen (S), het ademhalingsstelsel (R) en het maagdarmkanaal en metabolisme (A).

De invoering van het systeem van de referentietegemoetkoming in 2001 heeft in periode voor het eerste in 2005 voor een vermindering van de brutokost gezorgd.

De bruto-uitgaven van de volgende klassen stijgen in de periode 2001-2005 met meer dan 50 miljoen EURO:

- de middelen voor het zenuwstelsel (N) (132 miljoen EURO),
- de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L) (102 miljoen EURO),
- de bloed en bloedvormende organen (B) (69 miljoen EURO),
- hartvaatstelsel (C) (63 miljoen EURO).

De antibiotica en de antiparasitaire middelen zijn de enige klassen die dalen over die periode. De plotse daling van de klasse G in 2005 is te wijten aan het dat jaar uit de terugbetaling wegnemen van een groot aantal contraceptiva. Deze daling weerspiegelt noch de therapeutische praktijk (de patiënten blijven immers deze geneesmiddelen nemen maar ze worden niet meer geregistreerd in Farmanet) noch de evolutie van de terugbetaling op lange termijn (het merendeel van de contraceptiva werd geleidelijk aan terug opgenomen in de terugbetaling in de loop van 2006).

Het percentage dat door de patiënt wordt betaald, vertoont een tendentiële daling (van 21,4% in 1998 naar 18,9% in 2005). Enerzijds verklaart zich dat binnen een klasse door de prijsstijging van de verpakkingen (de plafonds van de remgelden worden vaker bereikt). Anderzijds stijgen bepaalde beter vergoede klassen meer dan alle specialiteiten samen (bijvoorbeeld klasse L). De belangrijke verschillen in percentages tussen de verschillende ATC-klassen zijn te wijten aan het feit dat ze meer specialiteiten bevatten die ofwel in categorie A (aandeel van de patiënt = 0) worden vergoed (bijv. de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L))

---

¹ De groei van de klasse V is in realiteit een artificiële groei als gevolg van de overgang van de aflevering van de gasvormige medische zuurstof van de magistrale bereidingen naar de farmaceutische specialiteiten; als gevolg van die overgang worden deze afleveringen voortaan geïdentificeerd in Farmanet, wat voorheen niet het geval was.

ofwel in categorie B, C of Cx worden vergoed (bijv. urogenitale stelsel en geslachtshormonen (G)).

In absolute waarde stijgt het persoonlijk aandeel van 397 miljoen EURO (1998) naar bijna 513 miljoen EURO (in 2005). Voor de klasse J daalt het persoonlijk aandeel door het gebruik van generieke en goedkope specialiteiten. De daling van de klasse G in 2005 is in grote mate artificieel.

Tabel 3.1.2.a Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het Brutobedrag 1998-2005 (in duiz. EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Jaarlijkse evolutie 2001-2005 in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	197.029	214.632	222.942	247.034	261.920	281.311	299.636	293.630	4,4%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	51.990	57.279	62.245	74.428	93.596	111.580	128.497	143.808	17,9%
C	HARTVAATSTELSEL	518.879	573.778	604.852	649.129	679.009	701.759	737.112	712.496	2,4%
D	DERMATOLOGICA	34.616	35.183	35.568	36.640	38.012	37.924	40.761	40.428	2,5%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	90.316	93.666	92.234	94.191	98.234	99.550	98.600	66.817	-8,2%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	52.121	52.431	54.753	56.947	58.211	60.784	61.423	64.042	3,0%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	299.531	300.492	290.722	273.622	268.392	271.962	258.189	263.329	-1,0%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	81.255	99.193	109.635	121.836	134.239	163.574	196.672	224.312	16,5%
M	SKELETSPIERSTELSEL	105.730	112.489	113.790	109.887	130.771	146.531	149.804	136.427	5,6%
N	ZENUWSTELSEL	232.606	261.496	291.898	323.405	363.255	412.469	454.061	455.071	8,9%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	935	935	905	896	895	908	906	871	-0,7%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	163.531	179.153	197.664	213.337	226.289	232.461	245.929	258.248	4,9%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	22.105	22.089	22.392	25.081	26.144	30.470	32.741	34.530	8,3%
V	DIVERSE MIDDELEN	2.485	2.221	2.329	4.200	7.749	18.476	21.896	24.501	55,4%
TOTAAL :		1.853.129	2.005.039	2.101.930	2.230.632	2.386.714	2.569.758	2.726.226	2.718.510	5,1%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.b Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het Volume 1998-2005 (in duiz. DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Jaarlijkse evolutie 2001-2005 in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	192.748	207.597	219.219	256.266	279.695	313.459	353.564	366.994	9,4%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	44.956	47.628	50.078	55.065	51.917	60.920	68.948	75.076	8,1%
C	HARTVAATSTELSEL	916.743	1.010.409	1.096.433	1.181.481	1.261.467	1.370.619	1.511.799	1.597.984	7,8%
D	DERMATOLOGICA	24.498	24.664	24.926	24.752	25.174	24.741	25.614	25.510	0,8%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	378.237	403.627	382.062	387.128	368.314	349.682	345.262	192.822	-16,0%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	92.500	98.122	101.972	107.666	111.650	117.349	120.860	123.493	3,5%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	107.279	106.993	103.700	98.853	99.891	102.016	97.899	104.612	1,4%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	22.325	23.965	24.667	26.812	28.961	31.723	34.503	35.352	7,2%
M	SKELETSPIERSTELSEL	166.179	176.250	178.599	174.882	194.317	210.338	220.737	212.165	4,9%
N	ZENUWSTELSEL	223.608	242.208	260.580	279.734	301.159	324.084	349.952	360.815	6,6%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	1.133	1.208	1.245	1.250	1.256	1.287	1.347	1.345	1,9%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	298.415	307.126	317.868	305.488	312.879	315.609	316.524	325.957	1,6%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	63.730	64.520	64.470	67.216	66.939	70.662	71.068	71.422	1,5%
V	DIVERSE MIDDELEN	209	201	203	291	474	998	1.207	1.350	46,8%
TOTAAL :		2.532.559	2.714.518	2.826.022	2.966.883	3.104.092	3.293.489	3.519.284	3.494.897	4,2%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.c Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de ratio Brutobedrag/DDD 1998-2005 (in EURO/DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Jaarlijkse evolutie 2001-2005 in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	1,02	1,03	1,02	0,96	0,94	0,90	0,85	0,80	-4,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	1,16	1,20	1,24	1,35	1,80	1,83	1,86	1,92	9,1%
C	HARTVAATSTELSEL	0,57	0,57	0,55	0,55	0,54	0,51	0,49	0,45	-5,1%
D	DERMATOLOGICA	1,41	1,43	1,43	1,48	1,51	1,53	1,59	1,58	1,7%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	0,24	0,23	0,24	0,24	0,27	0,28	0,29	0,35	9,2%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	0,56	0,53	0,54	0,53	0,52	0,52	0,51	0,52	-0,5%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,79	2,81	2,80	2,77	2,69	2,67	2,64	2,52	-2,3%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	3,64	4,14	4,44	4,54	4,64	5,16	5,70	6,35	8,7%
M	SKELETSPIERSTELSEL	0,64	0,64	0,64	0,63	0,67	0,70	0,68	0,64	0,6%
N	ZENUWSTELSEL	1,04	1,08	1,12	1,16	1,21	1,27	1,30	1,26	2,2%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,83	0,77	0,73	0,72	0,71	0,71	0,67	0,65	-2,5%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	0,55	0,58	0,62	0,70	0,72	0,74	0,78	0,79	3,2%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,35	0,34	0,35	0,37	0,39	0,43	0,46	0,48	6,7%
V	DIVERSE MIDDELEN	11,90	11,07	11,47	14,46	16,36	18,51	18,14	18,14	5,8%
TOTAAL :		0,73	0,74	0,74	0,75	0,77	0,78	0,78	0,78	0,9%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.d Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het percentage dat door de patiënt wordt betaald 1998-2005 (in %)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	15,2%	14,8%	14,3%	14,6%	15,2%	15,5%	15,3%	17,1%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	24,6%	22,5%	21,0%	18,7%	13,0%	12,7%	12,7%	13,1%
C	HARTVAATSTELSEL	20,7%	19,7%	18,7%	18,4%	18,3%	19,9%	19,8%	21,5%
D	DERMATOLOGICA	18,1%	17,8%	17,6%	17,4%	17,4%	17,5%	17,4%	17,4%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	51,6%	53,6%	53,1%	52,0%	48,2%	46,7%	42,8%	26,9%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	10,6%	10,5%	9,7%	9,4%	9,3%	8,9%	8,7%	8,2%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	22,7%	22,0%	21,7%	21,5%	21,6%	21,2%	20,6%	22,2%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	0,4%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%	0,8%
M	SKELETSPIERSTELSEL	22,1%	22,0%	21,9%	23,5%	25,6%	26,3%	23,8%	24,0%
N	ZENUWSTELSEL	20,9%	20,5%	19,8%	20,0%	20,1%	20,5%	20,3%	20,1%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	23,4%	23,2%	23,2%	23,3%	23,3%	23,3%	23,3%	27,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	26,2%	26,1%	25,8%	24,8%	26,0%	26,7%	25,9%	26,4%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	22,3%	22,3%	22,0%	21,6%	21,1%	20,3%	19,7%	19,7%
V	DIVERSE MIDDELEN	12,6%	12,5%	11,2%	5,6%	3,0%	1,7%	1,7%	1,4%
TOTAAL :		21,4%	20,8%	20,0%	19,7%	19,5%	19,7%	18,9%	18,9%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.e Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de persoonlijke aandelen 1998-2005 (in duiz. EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Jaarlijkse evolutie 2001-2005 in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	29.922	31.770	31.959	35.950	39.719	43.715	45.760	50.357	8,8%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	12.772	12.885	13.061	13.891	12.183	14.152	16.329	18.800	7,9%
C	HARTVAATSTELSEL	107.166	113.286	113.129	119.722	124.127	139.578	146.180	153.334	6,4%
D	DERMATOLOGICA	6.255	6.276	6.256	6.360	6.611	6.632	7.083	7.031	2,5%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	46.624	50.246	48.939	49.011	47.331	46.459	42.187	18.000	-22,2%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	5.530	5.479	5.337	5.358	5.391	5.409	5.315	5.281	-0,4%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	68.129	66.068	63.004	58.866	57.843	57.729	53.163	58.370	-0,2%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	298	343	385	460	585	864	1.111	1.729	39,3%
M	SKELETSPIERSTELSEL	23.389	24.784	24.886	25.874	33.522	38.528	35.605	32.810	6,1%
N	ZENUWSTELSEL	48.548	53.534	57.931	64.593	73.097	84.615	92.166	91.445	9,1%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	218	217	210	208	208	212	211	235	3,1%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	42.819	46.818	50.904	52.956	58.759	62.101	63.771	68.147	6,5%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	4.929	4.925	4.928	5.422	5.517	6.178	6.435	6.816	5,9%
V	DIVERSE MIDDELEN	312	277	261	235	234	308	365	355	10,8%
TOTAAL :		396.910	416.908	421.188	438.906	465.127	506.480	515.681	512.710	4,0%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

3.1.3 Therapeutische hoofdgroepen (ATC niveau 2) per geslacht en leeftijdsklasse (tabel 3.1.3)

Het geneesmiddelenverbruik stijgt met de leeftijd. Over het algemeen gebruiken vrouwen meer geneesmiddelen (uitgedrukt in DDD) dan mannen. Dit is het meest uitgesproken in de leeftijdsklasse 21-40 jaar.

De zuurremmers (A02) worden voorgeschreven aan patiënten vanaf 20 jaar. Er wordt een stijgend gebruik in functie van de leeftijd waargenomen. Antidiabetica worden vooral voorgeschreven vanaf 40 jaar. Er is eveneens een belangrijke toename met de leeftijd.

Antihypertensiva en diuretica worden meer gebruikt door vrouwen dan door mannen. Lipidenverlagende geneesmiddelen daarentegen worden meer aan mannen voorgeschreven in de leeftijdscategorie van 40 tot 60 jaar. Bij zestigplussers overwegen evenwel de vrouwen.

Schildklierpreparaten worden meer aan vrouwen voorgeschreven. Zoals geweten komen schildklierziekten meer voor bij vrouwen.

Voor antibiotica is er slechts een miniem geslachtsverschil. Ook de curve in functie van de leeftijd verloopt vlakker.

Vrouwen krijgen opvallend meer psychotrope geneesmiddelen voorgeschreven (narcotische analgetica, antidepressiva).

Voor de luchtwegen vindt men bij mannen een opmerkelijke toename vanaf de leeftijd van 60 jaar in het gebruik van bronchodilantia. Tot deze leeftijd is er geen geslachtsverschil (astma).

Tabel 3.1.3 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: Therapeutische hoofdgroepen per geslacht en ruime leeftijdsklasse van de patiënt: volume (DDD) per 1000 personen/dag - 2005

Pagina 1

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
A01	MONDPREPARATEN	0,091	0,075	0,131	0,297	0,510	0,084	0,046	0,077	0,216	0,368
A02	MIDDELEN BIJ AANDOENINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET MAAGZUUR	2,813	17,219	57,927	128,130	186,952	2,239	16,807	50,175	103,221	140,394
A03	MIDDELEN BIJ FUNCTIONELE GASTRO-INTESTINALE AANDOENINGEN	0,758	2,413	4,766	10,538	13,603	0,379	1,147	2,457	5,418	6,757
A04	ANTI-EMETICA EN MIDDELEN TEGEN NAUSEA	0,003	0,003	0,015	0,020	0,003	0,002	0,002	0,009	0,025	0,008
A05	GAL- EN LEVERTHERAPEUTICA	0,067	0,092	0,422	1,005	0,801	0,075	0,111	0,191	0,475	0,606
A06	LAXANTIA	0,000	0,030	0,202	0,631	0,312	0,001	0,012	0,518	1,110	0,695
A07	ANTIDIARRHOICA, ANTI-INFLAMMATOIRE/ANTIMICROBIELE DARMMIDDELEN	0,315	2,162	3,798	4,441	4,350	0,289	2,036	3,521	5,136	4,163
A09	DIGESTIVA, ENZYMEN INBEGREPEN	0,369	0,204	0,203	0,438	0,373	0,463	0,327	0,498	0,887	0,575
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	1,833	5,931	35,649	127,588	113,360	1,971	6,624	45,720	138,611	106,705
A11	VITAMINEN	0,036	0,153	0,412	0,641	0,409	0,064	0,073	0,238	0,542	0,500
A12	MINERAALSUPPLEMENTEN	0,000	0,000	0,001	0,005	0,008	0,000	0,000	0,001	0,002	0,002
A16	OVERIGE PREPARATEN I.V.M. MAAGDARMKANAAL EN STOFWISSELING	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,002	0,000	0,000	0,000	0,000
B01	ANTITHROMBOTICA	0,265	2,831	9,807	48,297	102,709	0,286	2,163	15,380	81,008	123,182
B02	ANTIHEMORRAGICA	0,045	0,124	0,216	0,112	0,275	0,109	0,096	0,136	0,191	0,452
B05	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PERFUSIEVLOEISTOFFEN	0,006	0,012	0,028	0,104	1,334	0,005	0,009	0,021	0,087	0,538
C01	CARDIACA	0,059	0,448	8,938	114,287	417,800	0,056	0,624	18,145	163,705	433,418
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,015	0,621	4,298	22,423	31,878	0,036	0,387	4,509	16,852	19,003
C03	DIURETICA	0,169	4,693	41,399	156,462	318,045	0,106	1,667	20,820	104,690	240,015
C07	BETA-BLOKKERS	0,489	9,926	81,767	225,824	224,964	0,388	7,994	68,098	185,008	170,163
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	0,100	2,283	25,285	125,964	208,033	0,132	2,988	37,876	154,573	193,280
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	0,245	5,539	78,077	311,818	408,893	0,386	8,591	102,646	327,115	355,862
C10	HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,359	5,303	92,918	386,858	249,250	0,247	10,194	159,126	426,232	244,786
D01	ANTIMYCOTICA VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,957	2,588	4,403	5,935	5,682	0,823	2,412	3,720	5,574	5,388
D05	PSORIASISMIDDELEN	0,042	0,153	0,340	0,490	0,467	0,038	0,257	0,518	0,687	0,590
D06	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,022	0,124	0,042	0,012	0,003	0,005	0,091	0,042	0,018	0,010
D07	DERMATOLOGISCHE CORTICOSTEROIDEN	1,025	1,699	2,399	4,240	6,020	0,842	1,132	1,868	3,710	5,825
D10	ACNEPREPARATEN	0,980	1,153	0,274	0,023	0,003	2,327	0,893	0,139	0,039	0,021
D11	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,240	0,132	0,074	0,051	0,037	0,215	0,100	0,064	0,061	0,067
G01	GYNECOLOGISCHE ANTIINFECTIEUZE MIDDELEN EN ANTISEPTICA	0,536	3,068	2,109	1,372	1,369	0,017	0,050	0,057	0,058	0,084
G02	OVERIGE GYNECOLOGISCHE MIDDELEN	0,032	0,464	0,268	0,175	0,318	0,001	0,023	0,060	0,158	0,303
G03	GESLACHTSHORMONEN EN MODULATOREN VAN HET GENITALE STELSEL	108,885	93,772	86,604	57,149	24,054	0,221	0,647	0,745	2,282	4,937
G04	UROLOGICA	0,428	0,356	1,544	6,974	14,580	0,565	0,292	3,170	29,334	41,210

Tabel 3.1.3 Pagina 2

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
H01	HYPOFYSE-, HYPOTHALAMUSHORMONEN EN ANALOGEN	1,002	0,232	0,382	0,400	0,232	1,398	0,212	0,346	0,476	0,282
H02	CORTICOSTEROIDEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	1,183	6,352	13,686	24,609	33,442	1,221	4,875	11,452	30,893	43,686
H03	SCHILDKLIER THERAPEUTICA	1,478	16,714	46,746	64,527	55,140	0,454	2,527	8,680	18,317	20,440
H04	PANCREASHORMONEN	0,003	0,003	0,005	0,012	0,025	0,003	0,003	0,006	0,011	0,018
H05	CALCIUMREGULERENDE MIDDELEN	0,008	0,079	0,342	1,077	2,702	0,006	0,068	0,179	0,392	1,025
J01	ANTIBACTERIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	16,286	26,168	26,715	33,451	46,943	15,039	17,684	20,152	32,525	42,865
J02	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,484	2,431	2,608	2,002	1,522	0,269	1,142	1,478	1,989	1,743
J04	ANTIMYCOBACTERIELE MIDDELEN	0,084	0,319	0,243	0,205	0,158	0,078	0,269	0,321	0,422	0,675
J05	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,142	1,172	1,129	0,250	0,077	0,160	1,180	2,283	0,688	0,126
J06	SERA EN IMMUNOGLOBULINEN	0,001	0,007	0,002	0,002	0,003	0,000	0,001	0,001	0,002	0,002
J07	VACCINS	0,082	0,159	0,421	1,614	2,087	0,078	0,118	0,322	1,535	1,953
L01	CYTOSTATICA	0,095	0,131	0,437	1,133	1,053	0,081	0,093	0,353	1,992	3,406
L02	ENDOCRIENE THERAPIE	0,117	1,243	8,383	14,988	13,608	0,014	0,004	0,526	18,213	61,825
L03	IMMUNOSTIMULANTIA	0,055	1,217	1,671	0,380	0,039	0,027	0,658	0,851	0,470	0,159
L04	IMMUNOSUPPRESSIVA	0,335	1,828	4,259	5,264	1,788	0,340	1,691	3,732	5,111	1,541
M01	ANTI-INFLAMMATOIRE EN ANTIREUMATISCHE MIDDELEN	6,441	27,111	52,939	89,002	77,554	4,864	22,026	38,093	58,031	54,067
M03	SPIERRELAXANTIA	0,096	0,300	1,006	1,073	0,768	0,121	0,548	1,080	1,526	0,885
M04	JICHTMIDDELEN	0,018	0,187	2,561	13,191	17,980	0,035	1,267	15,301	41,175	36,651
M05	MIDDELEN VOOR DE BEHANDELING VAN BEENDERZIEKTEN	0,003	0,143	9,684	64,889	68,969	0,006	0,085	1,234	5,456	7,488
N01	ANESTHETICA	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
N02	ANALGETICA	0,141	3,604	14,513	31,959	45,596	0,110	3,051	11,034	18,788	21,716
N03	ANTI-EPILEPTICA	2,208	5,967	9,663	9,915	8,593	2,521	7,432	11,100	11,752	10,033
N04	PARKINSONMIDDELEN	0,039	0,364	1,847	12,766	25,611	0,085	0,696	2,663	16,218	27,153
N05	PSYCHOLEPTICA	0,584	5,072	12,122	14,095	24,767	1,659	8,848	11,885	9,980	15,092
N06	PSYCHOANALEPTICA	3,580	42,724	104,962	135,136	203,613	4,648	21,673	47,979	63,808	108,975
N07	OVERIGE MIDDELEN VOOR HET CENTRAAL ZENUWSTELSEL	0,122	1,864	7,980	28,180	54,824	0,069	1,080	4,126	14,382	34,516
P01	ANTIPROTOZOIRE MIDDELEN	0,058	0,494	0,847	0,706	0,406	0,017	0,107	0,222	0,327	0,255
P02	ANTHELMINTHICA	0,001	0,004	0,005	0,006	0,001	0,001	0,003	0,003	0,009	0,000
R01	MIDDELEN VOOR NASAAL GEBRUIK	6,303	10,030	12,831	14,474	11,018	7,144	7,814	10,675	16,511	14,172
R03	MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE AANDOENINGEN VAN DE LUCHTWEGEN	19,888	18,253	41,245	80,886	89,400	26,491	16,218	40,519	147,722	185,704
R05	HOEST- EN VERKOUDHEIDSMIDDELEN	1,689	4,611	9,264	19,940	33,842	1,629	3,430	8,549	36,030	66,110
R06	ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	11,255	17,017	23,996	28,826	41,238	12,562	10,812	13,139	18,950	29,793
S01	MIDDELEN VOOR OOGHEELKUNDIG GEBRUIK	2,529	2,977	11,273	51,979	87,217	2,723	2,872	10,149	44,895	81,441
S02	MIDDELEN VOOR OORHEELKUNDIG GEBRUIK	0,050	0,038	0,053	0,075	0,080	0,051	0,033	0,049	0,079	0,090
S03	OOG- EN OORHEELKUNDIGE MIDDELEN	2,438	1,213	1,738	3,296	4,813	3,431	0,957	1,337	2,871	4,623
V01	ALLERGENEN	0,003	0,009	0,010	0,007	0,001	0,005	0,010	0,010	0,007	0,002
V03	ALLE OVERIGE THERAPEUTISCHE MIDDELEN	0,016	0,042	0,204	0,743	1,046	0,023	0,048	0,262	1,673	2,109
V04	DIAGNOSTICA	0,001	0,015	0,006	0,005	0,002	0,000	0,001	0,001	0,001	0,001
V07	ALLE OVERIGE NIET-THERAPEUTISCHE MIDDELEN	0,000	0,000	0,000	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000	0,001	0,001
V08	CONTRASTMIDDELEN	0,000	0,002	0,002	0,003	0,001	0,000	0,001	0,002	0,003	0,003
TOTAAL		200,000	363,667	970,100	2.493,368	3.292,561	99,736	207,335	820,640	2.380,257	2.980,536

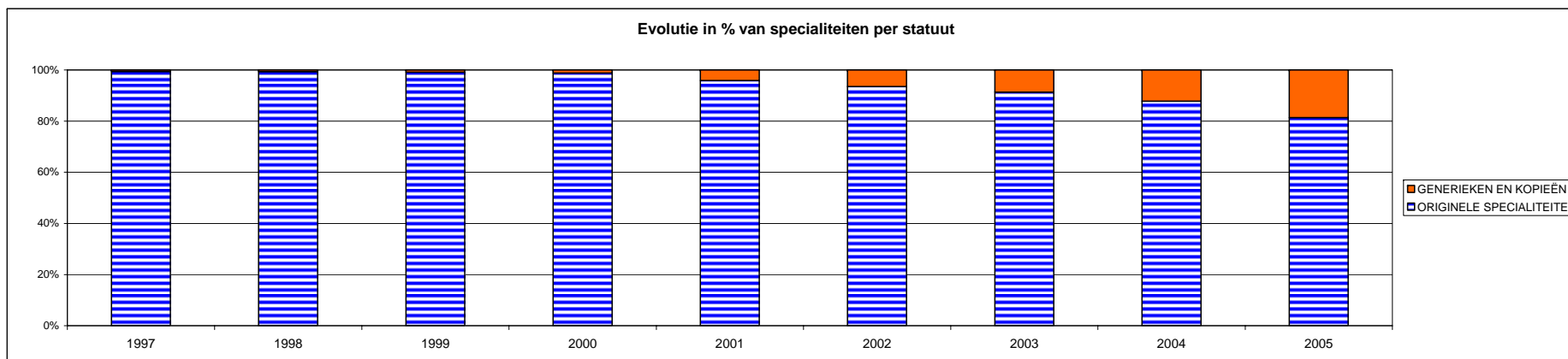
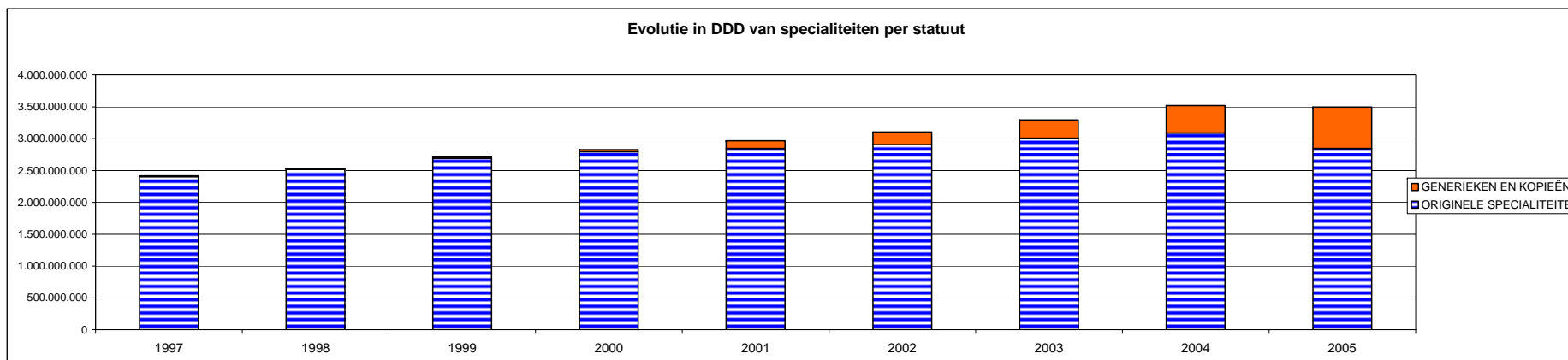

3.1.4 Verdeling van de de farmaceutische specialiteiten volgens hun statuut (tabel 3.1.4)

Door de invoering van het systeem van de referentietegemoetkoming op 1 juni 2001, is het aandeel van de generieken in het gebruik van de geneesmiddelen gestegen. De gemiddelde arts schrijft in 2005 zo'n 18,6% (uitgedrukt in DDD) geneesmiddelen voor onder de vorm van een generiek. Steeds meer artsen schrijven generieke geneesmiddelen voor.

Tabel 3.1.4 Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Overzicht van farmaceutische specialiteiten volgens het statuut - volume (in DDD)

Statuut	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ORIGINELE SPECIALITEITEN	2.402.917.780	2.517.048.365	2.691.236.821	2.794.259.071	2.845.814.546	2.905.218.900	3.008.150.551	3.090.529.089	2.846.106.523
GENERIEKEN EN KOPIEËN	14.179.132	15.510.326	23.281.353	31.762.763	121.068.458	198.873.455	285.338.280	428.755.161	648.790.230
TOTAAL	2.417.096.911	2.532.558.690	2.714.518.174	2.826.021.833	2.966.883.004	3.104.092.355	3.293.488.832	3.519.284.251	3.494.896.753

3.1.5 New Chemical Entities (tabel 3.1.5)

Deze tabel geeft de verhouding weer tussen de nieuwe werkzame bestanddelen (NCE) ten opzichte van het totaal aantal geneesmiddelen uitgedrukt in DDD. 4 jaar na elkaar worden die geneesmiddelen beschouwd als nieuw en meegeteld in de teller. Voor 2004 bijvoorbeeld worden de geneesmiddelen die voor het eerst werden vergoed in 2002, 2003, 2004 en 2005 beschouwd als NCE's. Bijlage 2 bevat de lijst van NCE's voor de jaren 1997 t.e.m. 2004.

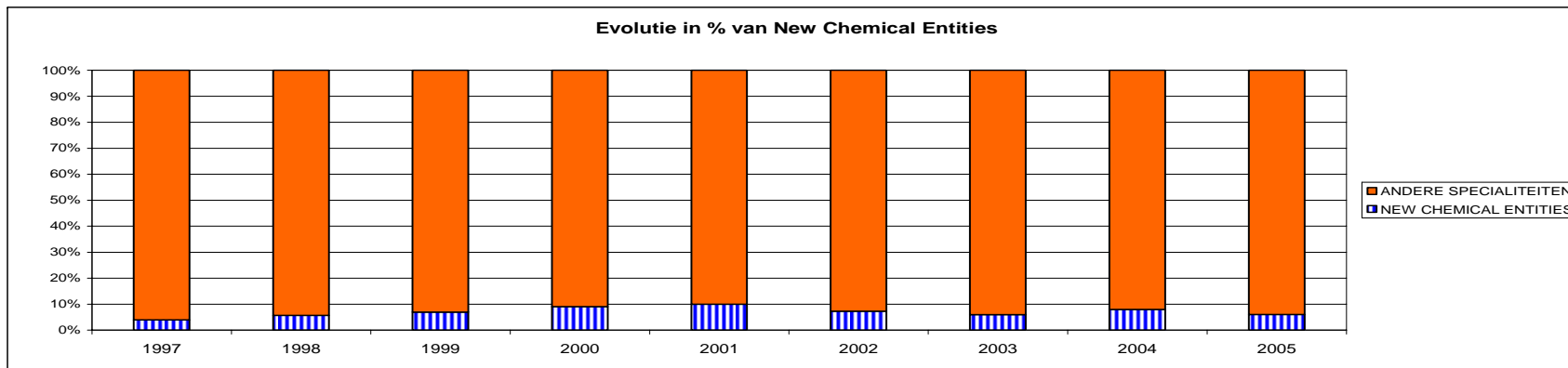
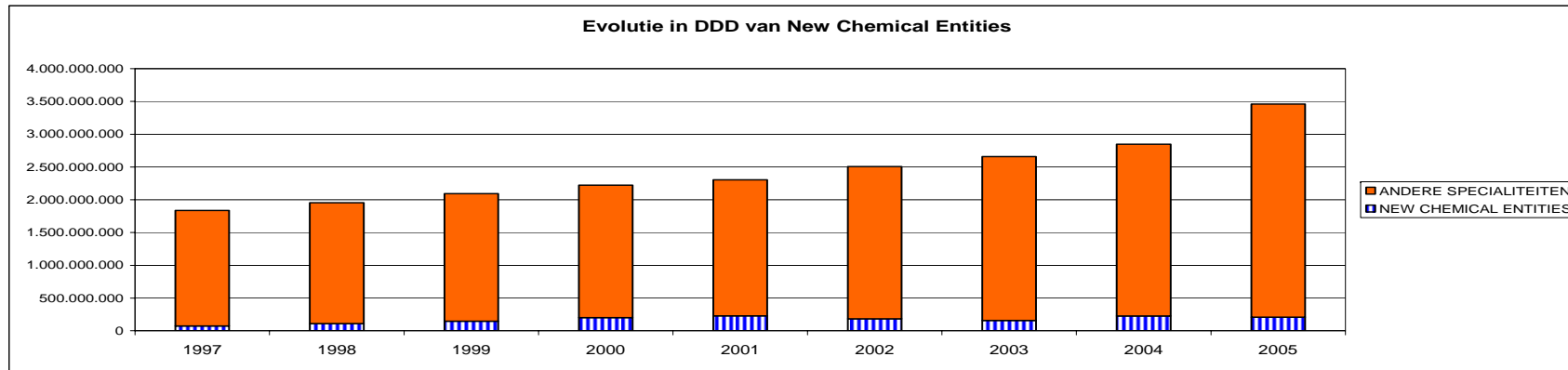
Verskillende nieuwe geneesmiddelen zoals oncolytica, specifieke anti-emetica, groeifactoren, enz. worden bijna uitsluitend in het ziekenhuis gebruikt. De gegevens hierover zijn dus ook niet terug te vinden in de Farmanetgegevens.

Eenzijds worden de specialiteiten die in 2001 in de terugbetaling opgenomen werden, niet meer beschouwd als NCE in 2005 (zijnde 16 werkzame bestanddelen waarvan het belangrijke Salmeterol in combinatie (Seretide®) en Clopidogrel (Plavix®). Anderzijds zijn de nieuwe werkzame bestanddelen van het jaar 2005 minder belangrijk qua volume (11 werkzame bestanddelen waarvan de insuline detemir (Levemir® en Aripiprazole (Abifili®)).

Opmerking: In de lijst van NCE's wordt geen rekening gehouden met nieuwe indicaties voor reeds vergoedbare geneesmiddelen.

Tabel 3.1.5 Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Voorschrijven van New Chemical Entities - volume (in DDD)

Geneesmiddelengroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
NEW CHEMICAL ENTITIES	72.075.009	110.310.863	145.980.795	200.472.922	229.147.095	182.510.781	158.519.307	226.474.447	208.609.098
ANDERE SPECIALITEITEN	1.764.810.516	1.843.047.606	1.945.178.643	2.021.703.838	2.075.613.189	2.322.744.062	2.500.484.769	2.618.285.279	3.249.134.871
TOTAAL	1.836.885.524	1.953.358.469	2.091.159.437	2.222.176.760	2.304.760.284	2.505.254.843	2.659.004.076	2.844.759.726	3.457.743.968
NEW CHEMICAL ENTITIES in %	3,9%	5,6%	7,0%	9,0%	9,9%	7,3%	6,0%	8,0%	6,0%
ANDERE SPECIALITEITEN in %	96,1%	94,4%	93,0%	91,0%	90,1%	92,7%	94,0%	92,0%	94,0%

Wordt beschouwd als New Chemical Entities gedurende het jaar T :
 een werkzaam bestanddeel dat voor de eerste keer terugbetaald werd in de loop van de laatste 4 jaar, zijnde gedurende de periode T-3 tot T; de lijst van de nieuwe terugbetalingen sinds 1997 vindt men terug in bijlage 2

3.2. Gegevens volgens voorschijver

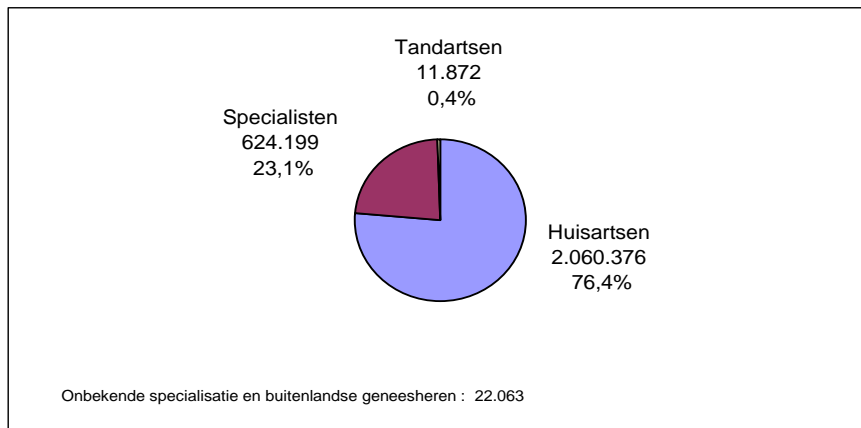
3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2005 (tabel 3.2.1)

Zoals in voorbije jaren blijkt uit deze taartdiagrammen dat in 2004 76,4% van de voorschriften, voorgeschreven wordt door de huisartsen.

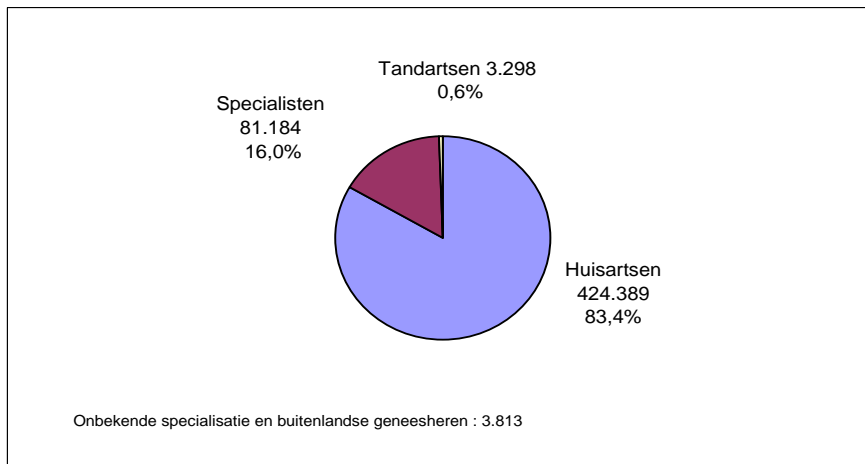
Er is wel een toename van het voorschrijven door geneesheren-specialisten. Dit komt omdat nieuwe geneesmiddelen meestal ingeschreven worden met bijzondere vergoedingsvoorwaarden (hoofdstuk IV). De eerste diagnose wordt dan altijd gesteld door een geneesheer-specialist.

Tabel 3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2005

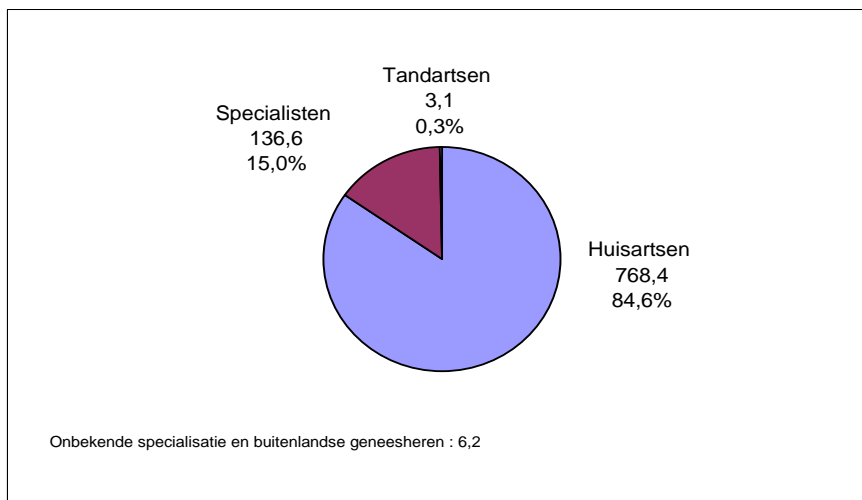
Brutobedrag (duiz. EURO)

Persoonlijk aandeel (duiz. EURO)

DDD / 1000 inw. / dag

3.2.2 De anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) volgens de voorschrijver (tabel 3.2.2)

De gegevens in deze tabel worden opgesplitst volgens huisartsen, specialisten en tandartsen.

Huisartsen schrijven hoofdzakelijk (uitgedrukt in DDD) cardiovasculaire middelen voor, gevolgd door geneesmiddelen voor het maagdarmkanaal en het metabolisme, geneesmiddelen voor het zenuwstelsel en geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel. Opmerkelijk is de toename van de geneesmiddelen voor het cardiovasculaire stelsel die bijna de helft van het aantal DDD van de huisartsen vertegenwoordigen.

Het schrappen van de contraceptiva uit de terugbetaling in 2005 doet het aandeel in volume van het urogenitaal stelsel en geslachtshormonen dalen van 23,4% naar 13,0%. De andere klassen met een aandeel van meer dan 10% zijn het hart vaatstelsel (23,9%), het zenuwstelsel (13,6%) en het maagdarmkanaal en metabolisme (10,1%).

Tandartsen schrijven hoofdzakelijk anti-inflammatoire geneesmiddelen en antibiotica voor.

Tabel 3.2.2 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: de anatomische hoofdgroepen volgens de voorschrijver

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	HUISARTSEN			SPECIALISTEN			TANDARTSEN		
		% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	11,6%	10,2%	10,6%	8,4%	8,3%	10,1%	1,7%	1,4%	2,0%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	5,2%	3,5%	2,2%	5,5%	4,5%	2,1%	0,9%	0,6%	0,4%
C	HARTVAATSTELSEL	31,6%	32,9%	49,8%	9,2%	15,6%	23,9%	3,1%	2,6%	7,0%
D	DERMATOLOGICA	1,2%	0,9%	0,6%	2,5%	3,9%	1,6%	0,4%	0,2%	0,3%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	1,7%	2,7%	4,2%	5,1%	7,8%	13,0%	0,3%	0,4%	1,3%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	1,8%	0,9%	3,2%	4,3%	1,7%	5,3%	0,5%	0,2%	1,3%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	9,0%	11,3%	2,8%	10,9%	9,4%	3,3%	68,8%	63,3%	40,6%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	4,1%	0,1%	0,6%	22,3%	1,5%	3,4%	0,9%	0,0%	0,2%
M	SKELETSPIERSTELSEL	5,5%	6,4%	6,1%	3,1%	5,8%	5,2%	18,3%	26,1%	41,1%
N	ZENUWSTELSEL	16,7%	17,2%	9,8%	17,1%	21,7%	13,6%	2,9%	2,8%	2,4%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,3%	0,3%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	10,4%	13,4%	9,4%	6,7%	13,4%	9,2%	1,6%	1,9%	2,5%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,4%	0,4%	0,8%	4,1%	6,1%	8,9%	0,2%	0,1%	0,6%
V	DIVERSE MIDDELEN	0,9%	0,0%	0,0%	0,8%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
TOTAAL		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.2.3 Gegevens over de chemische ondergroepen (ATC niveau 4) - DU90%

In de volgende acht tabellen worden de chemische ondergroepen (vierde niveau van de ATC-rangschikking) besproken. Enkel de geneesmiddelen die tot het DU90%-segment² behoren, worden weergegeven.

De afgebeelde rangorde in 2005 is deze volgens het brutobedrag (eerste kolom).

---

² Er zijn in ons land meer dan 6.000 verschillende terugbetaalde verpakkingen in de handel. In sommige andere landen van Europa is er meer verscheidenheid (Frankrijk, Duitsland), in andere landen minder (de Scandinavische landen).

Elke voorschrijver schrijft maar een deel van dit aantal voor. De huisarts schrijft in principe een groot deel van die specialiteiten voor omdat hij met allerlei pathologieën in contact komt. Bij de specialisten is dit aantal kleiner en toegespitst op het vakgebied.

Op nationaal niveau zorgt een klein deel van de specialiteiten voor het grootste deel van het verbruik. Een groot aantal weinig gebruikte geneesmiddelen vormen samen maar een fractie van het totale verbruik.

Internationaal is voorgesteld om een scheidingslijn te trekken tussen het voornaamste segment van de geneesmiddelen - die 90 % van het verbruik uitmaken, dit is de DU 90 % of "DRUG UTILISATION 90 %" - en het minder belangrijke segment, die slechts 10 % van het verbruik uitmaken.

3.2.3.1 DU90% voor alle voorschrijvers (tabel 3.2.3.1)

De afgebeelde rangorde is deze volgens het brutobedrag.

Voor het gebruik in DDD wordt eveneens een rangorde opgesteld.

De cholesterolsynthetaseremmers (HMG-CoA-reductaseremmers) vertegenwoordigen 8% van het brutobedrag en staan op de eerste plaats in het gebruik.

Geneesmiddelenklassen die in 2005 t.o.v. 2004 duidelijk gestegen zijn in de top 20 naar het brutobedrag zijn de selectieve immunosuppressiva (ciclosporine, sirolimus, tacrolimus, de verschillende MAB's, e.a.), de trombocytenagregatieremmers (clopidogrel), de bisfosfonaten en de atypische antipsychotica (clozapine, quetiapine, olanzapine).

Twee nieuwe klassen vervoegen de DU90%-lijst:

- inspuibare insulines en analogen, langwerkend,
- overige niet-steroïde anti-inflammatoire/antirheumatische middelen (Nimesulide)

In 2005 zijn de volgende klassen uit de lijst verdwenen :

- middellangwerkende insulines en analogen,
- middelen met remmende werking op de urinezuurproductie,
- selectieve beta-blokkers met overige antihypertensiva.

Tabel 3.2.3. 1 Voorschriften van de huisartsen, specialisten en tandartsen: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	8,0%	216.747	420.103	12,0%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	5,6%	151.752	142.852	4,1%	4	5
3	3	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	4,4%	119.138	134.564	3,8%	6	6
4	4	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	3,8%	102.952	79.698	2,3%	10	10
5	10	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	2,9%	79.647	4.855	0,1%	98	102
6	6	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	2,7%	73.222	199.318	5,7%	2	3
7	8	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,4%	65.464	52.823	1,5%	13	14
8	7	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,4%	65.265	114.722	3,3%	7	8
9	11	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,3%	63.128	34.226	1,0%	30	32
10	5	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	2,2%	60.749	135.196	3,9%	5	7
11	9	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,2%	59.300	148.828	4,2%	3	4
12	12	L03AB	INTERFERONEN	1,8%	49.692	2.417	0,1%	120	120
13	15	M05BA	BISFOSFONATEN	1,7%	46.408	38.401	1,1%	26	26
14	13	B01AB	HEPARINEGROEP	1,6%	44.368	20.746	0,6%	44	49
15	19	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	1,5%	41.926	9.764	0,3%	67	74
16	14	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,5%	41.704	28.143	0,8%	33	36
17	16	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,5%	41.496	97.047	2,8%	8	9
18	17	J02AC	TRIAZOLIDINERIVATEN	1,3%	34.502	5.674	0,2%	92	93
19	20	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,2%	33.702	9.316	0,3%	68	69
20	23	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,2%	33.281	36.214	1,0%	27	29
21	21	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,2%	32.248	26.276	0,7%	37	40
22	28	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	1,1%	30.907	101	0,0%	225	234
23	22	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,1%	29.571	6.213	0,2%	89	88
24	24	J01FA	MACROLIDEN	1,1%	29.559	8.727	0,2%	71	77
25	40	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,0%	27.698	25.824	0,7%	38	44
26	30	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,0%	26.979	10.056	0,3%	65	68
27	25	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,0%	26.634	40.058	1,1%	21	19
28	26	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,9%	25.300	22.803	0,7%	43	42
29	31	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,8%	23.142	2.045	0,1%	124	125
30	36	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,8%	22.782	38.812	1,1%	25	33
31	35	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	0,8%	22.199	6.223	0,2%	88	94
32	29	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,8%	22.138	39.833	1,1%	23	23
33	43	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,8%	21.624	4.766	0,1%	99	105
34	44	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,8%	21.000	17.592	0,5%	50	57
35	33	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	0,8%	20.797	20.339	0,6%	46	46
36	34	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	20.232	44.283	1,3%	16	17
37	41	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,7%	20.220	877	0,0%	155	161
38	39	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	20.123	11.866	0,3%	59	61
39	45	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,7%	20.111	6.979	0,2%	84	90
40	37	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,7%	19.343	42.215	1,2%	18	20
41	32	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,7%	19.047	10.861	0,3%	63	63
42	55	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,7%	18.718	1.731	0,0%	130	138
43	38	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,7%	18.417	43.099	1,2%	17	16
44	42	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	18.064	40.123	1,1%	20	22
45	48	G03GA	GONADOTROPINEN	0,6%	16.962	3.503	0,1%	108	111
46	53	L01XX	OVERIGE CYTOSTATICA	0,6%	16.905	883	0,0%	153	156
47	52	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,6%	16.736	24.648	0,7%	40	47
48	50	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	16.492	7.728	0,2%	78	84
49	49	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,6%	15.824	41.168	1,2%	19	21
50	63	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	0,5%	14.382	376	0,0%	190	194
51	46	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,5%	14.366	3.063	0,1%	115	107
52	57	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,5%	14.168	13.486	0,4%	56	59
53	56	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	13.948	25.103	0,7%	39	41
54	58	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	13.908	40.034	1,1%	22	25
55	62	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	0,5%	13.565	688	0,0%	164	174
56	65	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,5%	13.391	36.048	1,0%	28	31
57	51	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	0,5%	13.341	23.536	0,7%	42	39
58	60	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,5%	13.073	20.519	0,6%	45	48
59	64	S01ED	BETA-BLOKKERS	0,5%	12.799	28.413	0,8%	32	34
60	74	L02BG	ENZYMREMMERS	0,5%	12.518	2.796	0,1%	119	122
61	47	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,5%	12.504	10.267	0,3%	64	67
62	67	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	11.700	3.170	0,1%	113	116
63	66	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,4%	11.284	20.065	0,6%	47	43
64	59	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,4%	11.274	13.948	0,4%	55	58
65	61	C01DA	ORGANISCHE NITRATEN	0,4%	11.060	24.360	0,7%	41	35
66	18	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,4%	10.798	90.911	2,6%	9	2
67	80	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	0,4%	10.052	13.082	0,4%	57	62
68	70	C03EA	"LOW-CEILING" DIURETICA MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,4%	9.888	51.447	1,5%	14	12
69	*	A10AE	LANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,4%	9.818	5.536	0,2%	94	*
70	73	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	9.716	11.743	0,3%	60	60
71	83	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,4%	9.644	7.384	0,2%	81	83
72	69	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,4%	9.567	19.449	0,6%	48	53
73	27	M01AH	COXIBS	0,3%	9.495	8.085	0,2%	76	45
74	72	N05AL	BENZAMIDEN	0,3%	9.251	3.377	0,1%	109	112
75	71	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,3%	9.157	34.711	1,0%	29	27
76	78	A10BA	BIGUANIDEN	0,3%	9.113	50.703	1,4%	15	15
77	77	C03CA	SULFONAMIDEN	0,3%	8.913	55.772	1,6%	12	13
78	76	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,3%	8.814	27.803	0,8%	34	37
79	75	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	8.723	8.927	0,3%	70	71
80	81	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,3%	8.401	422	0,0%	187	185
81	68	G04CA	ALFA-BLOKKERS	0,3%	8.366	11.409	0,3%	61	64
82	54	C10AB	FIBRATEN	0,3%	8.161	26.921	0,8%	36	18
83	79	J01AA	TETRACYCLINES	0,3%	7.924	7.438	0,2%	80	78
84	86	H03AA	SCHILDGLIHERMONEN	0,3%	7.077	70.772	2,0%	11	11
85	*	M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	0,3%	7.076	11.003	0,3%	62	*
TOTAAL				90,0%	2.451.447	3.047.306	86,9%	-	-

3.2.3.2 DU90% voor de huisartsen (tabel 3.2.3.2)

De top 5 voor de huisartsen blijft in 2005 ongewijzigd in vergelijking met het voorgaande jaar ; het DU90% segment wordt nog steeds aangevoerd door de statines.

In de top 10 van de brutobedragen neemt men een vooruitgang van de enkelvoudige ACE-remmers en de angiotensine-II-receptorantagonisten waar, terwijl de afgeleiden van de dihydropyridinen en de enkelvoudige selectieve bètablokkers dalen in het klassemment. De trombocytenuitremmers (clopidogrel) blijven stijgen.

Vier nieuwe klassen vervoegen de DU90%-lijst:

- overige hypoglykemiserende middelen met uitzondering van insulines (replaglinide),
- enzymremmers, (anastrozol, letrozol, exemestan),
- nucleoside en nucleotide reverse transcriptaseremmers (geneesmiddelen voor de behandeling van AIDS),
- overige niet-steroïde anti-inflammatoire/antirheumatische middelen (Nimesulide)

In 2005 zijn de volgende klassen uit de lijst verdwenen :

- selectieve beta-blokkers met overige antihypertensiva
- mesalazine en verwante verbindingen
- sulfonamiden.

Bemerk ook de sterke daling van de coxibs (van de markt halen van celebrex en vioxx in de loop van het jaar) en de progestagenen met oestrogenen in vaste verhouding (schrappen van contraceptiva uit de terugbetaling).

Tabel 3.2.3. 2 Voorschriften van de huisartsen: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	9,5%	197.437	383.201	12,9%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	6,4%	132.268	126.065	4,3%	4	5
3	3	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	4,7%	97.798	111.379	3,8%	6	7
4	4	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	4,3%	90.295	70.162	2,4%	9	10
5	6	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	3,2%	66.768	182.571	6,2%	2	2
6	7	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,9%	60.755	107.049	3,6%	7	8
7	9	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,7%	56.959	30.976	1,0%	29	31
8	5	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	2,7%	55.917	124.599	4,2%	5	6
9	8	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,6%	54.779	137.820	4,6%	3	3
10	10	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,4%	49.331	40.265	1,4%	15	17
11	13	M05BA	BISFOSFONATEN	1,9%	39.640	33.278	1,1%	25	26
12	11	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,8%	38.362	89.945	3,0%	8	9
13	12	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,8%	37.227	25.313	0,9%	33	35
14	16	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,5%	31.038	33.800	1,1%	23	28
15	14	B01AB	HEPARINEGROEP	1,5%	30.958	14.648	0,5%	51	53
16	15	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,3%	28.040	7.736	0,3%	63	65
17	18	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,3%	26.245	21.677	0,7%	37	39
18	19	J01FA	MACROLIDEN	1,2%	25.177	7.333	0,2%	65	68
19	25	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	1,2%	24.121	5.514	0,2%	79	86
20	17	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,1%	23.464	3.883	0,1%	93	91
21	36	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,1%	22.840	20.265	0,7%	40	48
22	20	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,1%	22.521	33.843	1,1%	22	19
23	21	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,0%	21.367	4.435	0,1%	86	87
24	26	L03AB	INTERFERONEN	1,0%	20.908	973	0,0%	130	135
25	30	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	1,0%	20.437	35.267	1,2%	20	32
26	24	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	1,0%	20.231	19.197	0,6%	41	38
27	28	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,9%	18.725	33.612	1,1%	24	21
28	35	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,9%	18.723	4.123	0,1%	90	96
29	31	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,9%	18.414	799	0,0%	136	143
30	41	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,9%	17.969	1.662	0,1%	116	124
31	27	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,9%	17.703	10.160	0,3%	58	58
32	42	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,8%	17.264	14.387	0,5%	52	57
33	29	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,8%	17.052	39.849	1,3%	16	14
34	39	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,8%	16.924	5.882	0,2%	75	84
35	38	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	0,8%	16.572	6.826	0,2%	68	70
36	34	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,8%	16.408	9.996	0,3%	59	61
37	40	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	0,8%	16.347	72	0,0%	215	228
38	33	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,8%	16.098	35.574	1,2%	19	20
39	32	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	0,8%	15.967	15.621	0,5%	47	51
40	43	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,7%	15.540	22.885	0,8%	35	42
41	37	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	14.616	31.890	1,1%	26	23
42	47	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	0,7%	14.149	4.006	0,1%	91	94
43	45	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	13.613	30.331	1,0%	30	27
44	50	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	13.269	6.252	0,2%	72	77
45	58	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,6%	13.186	1.031	0,0%	128	130
46	52	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,6%	12.796	34.482	1,2%	21	29
47	51	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,6%	12.074	31.847	1,1%	27	25
48	55	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,6%	11.879	18.671	0,6%	42	43
49	46	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,6%	11.632	20.459	0,7%	38	36
50	56	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	11.273	20.350	0,7%	39	40
51	53	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,5%	10.713	2.283	0,1%	107	103
52	59	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	10.468	37.695	1,3%	17	22
53	49	C01DA	ORGANISCHE NITRATEN	0,5%	10.420	22.818	0,8%	36	33
54	57	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,5%	10.300	18.268	0,6%	43	41
55	54	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,5%	10.238	12.701	0,4%	53	56
56	60	C03EA	"LOW-CEILING" DIURETICA MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,4%	9.305	48.408	1,6%	13	12
57	48	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,4%	9.250	7.641	0,3%	64	66
58	62	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,4%	8.819	18.048	0,6%	45	50
59	69	H01CB	ANTI-GROEIHORMOON	0,4%	8.574	222	0,0%	186	193
60	67	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	8.470	10.370	0,3%	57	59
61	66	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	8.204	2.181	0,1%	111	111
62	63	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,4%	8.163	31.064	1,0%	28	24
63	65	C03CA	SULFONAMIDEN	0,4%	8.145	50.887	1,7%	12	13
64	68	A10BA	BIGUANIDEN	0,4%	8.116	45.079	1,5%	14	15
65	64	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,4%	8.100	25.664	0,9%	32	34
66	22	M01AH	COXIBS	0,4%	8.057	6.801	0,2%	69	45
67	61	G04CA	ALFA-BLOKKERS	0,4%	7.668	10.498	0,4%	56	60
68	44	C10AB	FIBRATEN	0,4%	7.558	24.899	0,8%	34	16
69	75	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,4%	7.431	6.058	0,2%	73	74
70	70	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,3%	7.221	6.911	0,2%	66	72
71	23	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,3%	7.019	59.754	2,0%	10	4
72	72	M04AA	MIDDELEN MET REMMENDE WERKING OP DE URINEZUURPRODUKTIE	0,3%	6.375	28.857	1,0%	31	30
73	*	A10BX	OVERIGE ORALE HYPOLYKEMIERENDE MIDDELEN	0,3%	6.126	8.805	0,3%	61	*
74	*	M01AX	MIDDELEN	0,3%	6.021	9.439	0,3%	60	*
75	*	L02BG	ENZYMREMMERS	0,3%	6.013	1.344	0,0%	123	*
76	*	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,3%	5.967	551	0,0%	152	*
TOTAAL				90,2%	1.875.814	2.569.208	86,6%	-	*

3.2.3.3 DU90% voor de tandartsen (tabel 3.2.3.3)

De voorschriften van tandartsen bestaan bijna uitsluitend uit antibiotica (J01) en niet-steroidale ontstekingswerende middelen (M01). De voorgeschreven kleine hoeveelheden van de andere klassen zijn wellicht welwillendheidsvoorschriften of voor persoonlijk of familiaal gebruik.

Tabel 3.2.3. 3 Voorschriften van de tandartsen: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	19,7%	2.365	2.077	17,4%	2	2
2	2	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	18,4%	2.203	1.605	13,5%	3	3
3	3	J01FA	MACROLIDEN	13,6%	1.633	515	4,3%	4	4
4	4	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	13,5%	1.617	3.979	33,4%	1	1
5	5	J01FF	LINCOSAMIDEN	11,6%	1.390	260	2,2%	8	8
6	7	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	2,3%	271	474	4,0%	5	5
7	6	J01AA	TETRACYCLINES	1,9%	226	266	2,2%	7	6
8	9	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,4%	173	267	2,2%	6	7
9	8	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,4%	168	22	0,2%	40	35
10	12	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	0,9%	112	108	0,9%	11	13
11	10	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,9%	111	72	0,6%	18	18
12	15	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	0,9%	105	203	1,7%	9	11
13	11	M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	0,8%	99	138	1,2%	10	10
14	14	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,7%	86	92	0,8%	14	14
15	13	J01DB	CEFALOSPORINES VAN DE EERSTE GENERATIE	0,7%	78	28	0,2%	30	24
16	16	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	74	21	0,2%	41	43
17	*	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	0,5%	61	48	0,4%	22	*
18	17	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,4%	49	25	0,2%	37	36
TOTAAL				90,3%	10.822	10.199	85,6%	-	-

3.2.3.4 DU90% voor alle specialisten (tabel 3.2.3.4)

Het groot aantal ondergroepen in het DU90%-segment weerspiegelt de heterogeniteit van deze groep.

Op de eerste plaats qua brutobedrag komen de selectieve immunosuppressiva, hoewel ze pas op de 34ste plaats staan qua verbruik. Deze middelen worden voorgeschreven door een beperkt aantal voorschrijvers voor patiënten met een orgaantransplant, een auto-immuunziekte of psoriasis. Behandelingen van reumatoïde polyarthritis zijn ook opgenomen in deze groep (TNF-remmers).

De bloedstollingsfactoren maken een sprong voorwaarts van 15 naar 10.

Andere belangrijke stijgers zijn ook de langwerkende insulines en analogen (van 43 naar 30), parasymphicolytica (van 46 naar 32 – specialiteit Spiriva), dopa en -derivaten (van 86 naar 69).

Twee klassen zaten niet in de DU90% in 2004 :

- overige alkylerende middelen (specialiteit Temodal)
- penicillines met breed spectrum (amoxicilline).

Tabel 3.2.3. 4 Voorschriften van de specialisten: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	10,5%	66.424	3.820	0,7%	34	39
2	2	L03AB	INTERFERONEN	4,6%	28.749	1.441	0,3%	83	94
3	3	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	3,4%	21.254	23.093	4,4%	3	4
4	4	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	3,1%	19.373	16.678	3,2%	5	6
5	5	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	3,0%	19.206	36.699	7,0%	1	2
6	6	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	2,8%	17.792	4.247	0,8%	32	36
7	7	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	2,7%	17.164	1.493	0,3%	80	83
8	8	G03GA	GONADOTROPINEN	2,6%	16.298	3.252	0,6%	39	42
9	9	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,6%	16.097	12.529	2,4%	8	9
10	15	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	2,3%	14.552	30	0,0%	219	225
11	11	B01AB	HEPARINEGROEP	2,1%	13.378	6.083	1,2%	20	23
12	14	L01XX	OVERIGE CYTOSTATICA	2,0%	12.872	386	0,1%	135	137
13	12	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	2,0%	12.597	9.489	1,8%	14	16
14	16	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	1,8%	11.377	578	0,1%	122	127
15	13	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,7%	10.869	1.769	0,3%	72	75
16	19	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,7%	10.400	3.226	0,6%	42	47
17	17	S01ED	BETA-BLOKKERS	1,6%	10.114	21.603	4,1%	4	3
18	20	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	1,4%	8.817	11.483	2,2%	10	14
19	18	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,3%	8.194	1.776	0,3%	71	76
20	21	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,3%	8.040	2.214	0,4%	60	68
21	24	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,1%	6.941	6.570	1,2%	19	21
22	22	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	1,1%	6.909	328	0,1%	145	147
23	26	M05BA	BISFOSFONATEN	1,1%	6.748	5.106	1,0%	27	27
24	33	L02BG	ENZYMREMMERS	1,0%	6.501	1.452	0,3%	82	104
25	23	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	1,0%	6.416	16.645	3,2%	6	5
26	30	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	1,0%	6.143	3.234	0,6%	40	49
27	31	H01CB	ANTI-GROEIHORMOON	0,9%	5.808	153	0,0%	171	179
28	27	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,9%	5.587	1.559	0,3%	77	78
29	29	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,9%	5.580	12.306	2,3%	9	8
30	43	A10AE	LANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,9%	5.441	3.058	0,6%	44	61
31	32	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,8%	5.054	3.591	0,7%	37	38
32	46	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,8%	4.848	5.549	1,1%	25	30
33	34	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	0,8%	4.824	4.712	0,9%	30	31
34	25	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	0,8%	4.797	10.521	2,0%	12	12
35	28	D10BA	RETINOIDEN VOOR ACNE	0,7%	4.704	2.423	0,5%	56	57
36	36	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	0,7%	4.502	351	0,1%	142	139
37	41	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	0,7%	4.484	7.628	1,4%	16	18
38	37	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,7%	4.482	10.914	2,1%	11	10
39	38	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	4.429	9.743	1,8%	13	13
40	39	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,7%	4.367	2.758	0,5%	52	53
41	45	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,6%	3.959	459	0,1%	129	129
42	42	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,6%	3.940	5.948	1,1%	21	19
43	44	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,6%	3.799	2.994	0,6%	48	51
44	10	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,6%	3.769	31.077	5,9%	2	1
45	52	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,6%	3.702	1.862	0,4%	67	73
46	35	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,6%	3.647	779	0,1%	115	106
47	47	N05AL	BENZAMIDEN	0,6%	3.618	1.183	0,2%	97	97
48	59	L03AX	OVERIGE CYTOKINES EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	0,6%	3.536	174	0,0%	168	167
49	49	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,6%	3.491	988	0,2%	106	109
50	53	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	3.435	2.320	0,4%	59	67
51	48	J01AA	TETRACYCLINES	0,5%	3.401	2.733	0,5%	53	52
52	40	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,5%	3.246	2.619	0,5%	54	55
53	55	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,5%	3.213	6.571	1,2%	18	20
54	56	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	3.201	1.466	0,3%	81	84
55	60	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,5%	3.178	1.093	0,2%	104	108
56	58	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,5%	3.142	5.747	1,1%	23	24
57	51	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	0,5%	3.141	4.445	0,8%	31	28
58	54	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,5%	3.120	7.068	1,3%	17	17
59	57	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,5%	2.942	2.890	0,5%	50	45
60	65	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,5%	2.881	638	0,1%	120	125
61	66	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,4%	2.767	443	0,1%	131	141
62	63	J01FA	MACROLIDEN	0,4%	2.749	879	0,2%	111	114
63	62	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,4%	2.656	4.719	0,9%	29	29
64	64	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	0,4%	2.476	3.736	0,7%	35	35
65	68	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	2.328	3.519	0,7%	38	41
66	72	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,4%	2.277	292	0,1%	149	152
67	67	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	0,4%	2.277	5.943	1,1%	22	22
68	71	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,4%	2.228	2.398	0,5%	57	66
69	86	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,4%	2.208	1.323	0,3%	92	95
70	61	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,3%	2.141	2.096	0,4%	64	54
71	69	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,3%	2.133	5.342	1,0%	26	25
72	80	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,3%	1.799	77	0,0%	199	205
73	76	A09AA	ENZYMREPARATEN	0,3%	1.781	780	0,1%	114	117
74	70	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	0,3%	1.756	53	0,0%	207	207
75	75	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,3%	1.699	3.046	0,6%	45	44
76	*	L01AX	OVERIGE ALKYLERENDE MIDDELEN	0,3%	1.598	4	0,0%	249	*
77	81	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	0,2%	1.566	151	0,0%	172	176
78	79	S01CA	CORTICOSTEROIDEN MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	0,2%	1.537	2.952	0,6%	49	46
79	78	N06AA	NIET-SELECTIEVE MONOAMINE-HEROPNAMEREMMERS	0,2%	1.485	4.016	0,8%	33	33
80	77	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNTHETISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	0,2%	1.477	9.314	1,8%	15	11
81	82	H05BA	CALCITONINE	0,2%	1.444	334	0,1%	144	142
82	50	M01AH	COXIBS	0,2%	1.433	1.280	0,2%	93	48
83	83	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	0,2%	1.397	379	0,1%	137	132
84	*	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,2%	1.370	1.128	0,2%	102	*
85	87	A10BB	SULFONYLUUREMDERIVATEN	0,2%	1.358	3.233	0,6%	41	40
TOTAAL				90,2%	568.431	410.980	77,9%	-	-

3.2.3.5 DU90% voor de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden (tabel 3.2.3.5)

Zoals in de vorige jaren blijven de selectieve immunosuppressiva op de eerste plaats staan wat betreft het brutobedrag.

De TOP 5 blijft ongewijzigd.

De groepen die een sterke toename kennen zijn de langwerkende insulines en analogen (van 16 naar 13), trombocytenuitstroomremmers, heparine uitgezonderd (van 19 naar 16), enzymremmers (van 26 naar 22) en parasymphatholytica (van 33 naar 26 – specialiteit Spiriva).

De klasse van de Colony Stimulating Factors (bloedgroeifactoren) kent daarentegen een sterke daling (van 35 naar 52) terwijl 5 klassen verdwijnen uit de DU90% :

- propulsiva,
- combinatiepreparaten van penicillines, incl. betalactamase-remmers
- corticosteroiden,
- schildklierhormonen,
- fibraten.

Tabel 3.2.3. 5 Voorschriften van de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	21,6%	57.043	3.043	1,6%	15	15
2	2	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	5,5%	14.567	1.264	0,7%	39	42
3	3	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	5,1%	13.388	25.755	13,5%	1	1
4	4	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	4,8%	12.687	10.375	5,4%	3	3
5	5	L01XX	OVERIGE CYTOSTATICA	4,2%	11.194	255	0,1%	86	85
6	7	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	4,0%	10.505	22	0,0%	167	188
7	6	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	3,3%	8.738	5.983	3,1%	7	8
8	8	L03AB	INTERFERONEN	3,2%	8.337	347	0,2%	74	77
			NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE						
9	9	J05AB	TRANSCRIPTASE	2,2%	5.864	262	0,1%	85	84
10	10	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	2,0%	5.252	4.969	2,6%	11	11
11	12	H01CB	ANTI-GROEIHORMOON	1,7%	4.513	120	0,1%	105	112
12	11	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	1,7%	4.463	11.825	6,2%	2	2
13	16	A10AE	LANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,7%	4.427	2.489	1,3%	16	22
14	14	A10AD	MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE INSULINES	1,5%	4.052	3.958	2,1%	13	13
15	15	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	1,4%	3.738	292	0,2%	80	78
16	19	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	1,3%	3.562	1.864	1,0%	23	28
17	17	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,3%	3.364	390	0,2%	69	70
18	18	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	1,2%	3.220	5.516	2,9%	9	10
19	13	C08CA	DIHYDROPIRIDINEDERIVATEN	1,2%	3.124	7.042	3,7%	4	5
20	21	M05BA	BISFOSFONATEN	1,1%	3.003	2.176	1,1%	21	19
21	20	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	1,1%	2.772	6.753	3,5%	5	4
22	26	L02BG	ENZYMREMERS	1,0%	2.755	616	0,3%	62	67
23	23	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	1,0%	2.582	5.934	3,1%	8	7
24	22	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	1,0%	2.550	2.469	1,3%	17	16
25	28	B01AB	HEPARINEGROEP	1,0%	2.421	1.120	0,6%	45	54
26	33	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,9%	2.414	1.599	0,8%	27	37
27	25	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,9%	2.286	5.228	2,7%	10	9
28	24	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,8%	2.168	2.311	1,2%	19	18
29	34	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,8%	2.114	267	0,1%	84	86
30	29	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	0,7%	1.900	96	0,1%	114	117
31	31	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	1.849	1.123	0,6%	44	46
32	36	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,6%	1.638	1.761	0,9%	24	29
33	32	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,6%	1.637	175	0,1%	96	95
34	30	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,6%	1.506	1.484	0,8%	28	24
35	40	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,5%	1.406	314	0,2%	77	82
36	38	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,5%	1.389	365	0,2%	70	71
37	39	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,5%	1.361	869	0,5%	57	57
38	41	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,5%	1.300	56	0,0%	130	138
39	37	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,5%	1.284	1.337	0,7%	35	31
40	43	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	0,4%	1.098	56	0,0%	131	137
41	42	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,4%	1.098	1.676	0,9%	26	27
42	44	L04AX	OVERIGE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,4%	1.030	2.210	1,2%	20	20
43	46	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,4%	1.012	2.410	1,3%	18	17
44	27	M01AH	COXIBS	0,4%	1.008	917	0,5%	54	25
45	48	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	969	1.063	0,6%	46	51
46	50	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,4%	925	1.471	0,8%	31	40
47	49	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	0,3%	905	748	0,4%	60	62
48	51	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,3%	853	1.323	0,7%	36	38
49	54	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,3%	818	1.217	0,6%	42	49
50	47	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	0,3%	809	1.293	0,7%	38	34
51	56	J01FA	MACROLIDEN	0,3%	749	272	0,1%	82	83
52	35	L03AA	COLONY STIMULATING FACTORS (BLOEDGROEIFACTOREN)	0,3%	744	9	0,0%	195	177
53	57	A10BA	BIGUANIDEN	0,3%	734	4.174	2,2%	12	12
54	53	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	0,3%	718	1.022	0,5%	49	47
55	55	R05CB	MUCOLYTICA	0,3%	717	1.247	0,7%	40	44
56	52	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,3%	711	857	0,5%	58	59
57	*	J05AX	OVERIGE ANTIVIRALE MIDDELEN	0,3%	710	12	0,0%	189	*
TOTAAL				90,2%	237.980	143.802	75,5%	-	-

3.2.3.6 DU90% voor de gynaecologen (tabel 3.2.3.6)

Het aantal geneesmiddelen in het DU90%-segment van de gynaecologen is beperkt in vergelijking met huisartsen en internisten. De meest voorgeschreven klasse is normaliter deze van de contraceptiva (G03A) met de helft van de DDD. Hun schrapping uit de terugbetaling wijzigt in belangrijke mate het uitzicht van de DU90% voor de gynaecologen.

Belangrijke stijgers zijn : de enzymremmers (van 11 naar 7), imidazolderivaten (van 13 naar 11) en selectieve modulators van de oestrogenreceptoren (van 15 naar 12).

Tabel 3.2.3. 6 Voorschriften van de gynecologen: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	G03GA	GONADOTROPINEN	33,8%	14.757	2.920	4,1%	5	7
2	3	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	8,3%	3.640	557	0,8%	14	15
3	2	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	7,8%	3.408	28.113	39,7%	1	1
4	4	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	5,3%	2.297	3.433	4,8%	4	6
5	5	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	4,6%	2.030	5.279	7,5%	3	4
6	6	M05BA	BISFOSFONATEN	4,5%	1.977	1.661	2,3%	10	12
7	11	L02BG	ENZYMREMMERS	4,1%	1.770	395	0,6%	18	25
8	7	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	3,8%	1.677	342	0,5%	19	19
9	9	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	3,2%	1.385	1.955	2,8%	8	9
10	10	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNTHETISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	2,8%	1.245	7.835	11,1%	2	2
11	13	G01AF	IMIDAZOLDERIVATEN	1,4%	621	902	1,3%	12	13
12	15	G03XC	SELECTIEVE MODULATOREN VAN DE OESTROGEENRECEPTOREN	1,3%	553	493	0,7%	15	16
13	14	B01AB	HEPARINEGROEP	1,3%	549	235	0,3%	26	26
14	8	G03AB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	1,1%	475	2.718	3,8%	7	3
15	12	G03FB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	1,1%	460	2.724	3,8%	6	5
16	16	V04CM	DIAGNOSTICA VOOR VRUCHTBAARHEIDSTOORNISSEN	0,6%	281	5	0,0%	122	113
17	17	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,6%	280	301	0,4%	22	21
18	19	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	274	89	0,1%	42	40
19	18	G03DC	ESTREENDERIVATEN	0,6%	270	1.860	2,6%	9	8
20	*	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	0,6%	264	477	0,7%	16	*
21	20	J01FA	MACROLIDEN	0,6%	262	74	0,1%	47	46
22	*	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	0,6%	257	226	0,3%	27	*
23	21	J01CR	REMMERS	0,6%	241	179	0,3%	30	29
24	*	G03GB	SYNTHETISCHE OVULATIESTIMULERENDE MIDDELEN	0,5%	211	1.494	2,1%	11	*
25	*	B02AA	AMINOZUREN	0,4%	172	68	0,1%	51	*
TOTAAL				90,1%	39.352	64.335	90,9%	-	-

3.2.3.7 DU90% voor kinderartsen (tabel 3.2.3.7)

De DU90%-lijst blijft aangevoerd door het groeihormoon (H01AC), een duur geneesmiddel voor een beperkte patiëntengroep waarvan het gebruik opnieuw steeg van 231.000 DDD in 1999 tot 442.000 in 2005.

Twee nieuwe klassen vervoegen de DU90%-lijst:

- inspuibare insulines en analogen,
- langwerkend-sympathicomimetica met centrale werking (specialiteit Rilatine).

Tabel 3.2.3. 7 Voorschriften van de kinderartsen: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	21,8%	8.710	442	2,1%	13	17
2	3	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	7,7%	3.087	1.665	7,7%	3	2
3	2	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	7,4%	2.942	6	0,0%	133	128
4	4	R05CB	MUCOLYTICA	6,0%	2.380	239	1,1%	22	22
5	5	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	4,5%	1.796	3.293	15,3%	1	1
6	6	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	4,3%	1.702	1.768	8,2%	2	3
7	8	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	3,4%	1.352	446	2,1%	12	16
8	7	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	2,8%	1.134	36	0,2%	64	59
9	9	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	2,6%	1.040	92	0,4%	39	37
10	10	A09AA	ENZYMPREPARATEN	2,5%	1.009	438	2,0%	14	15
11	12	J01FA	MACROLIDEN	2,3%	917	274	1,3%	20	24
12	11	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	1,9%	768	62	0,3%	48	45
13	16	A10AB	SNELWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	1,7%	673	635	3,0%	7	7
14	17	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	1,6%	642	504	2,3%	11	12
15	13	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,6%	635	158	0,7%	29	29
16	14	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,6%	619	382	1,8%	15	18
17	15	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	1,5%	602	591	2,7%	8	10
18	18	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	1,5%	594	1.119	5,2%	4	4
19	19	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	1,2%	482	974	4,5%	5	5
20	21	S03AA	ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1,0%	405	531	2,5%	9	8
21	24	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	1,0%	400	65	0,3%	45	49
22	25	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	1,0%	398	913	4,2%	6	6
23	23	H01BA	VASOPRESSINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,9%	358	155	0,7%	30	27
24	20	A10AC	MIDDELLANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,9%	356	338	1,6%	18	11
25	26	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,8%	322	151	0,7%	31	30
26	22	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,8%	315	224	1,0%	24	21
27	28	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,8%	307	376	1,7%	16	19
28	30	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,7%	294	524	2,4%	10	9
29	29	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,7%	264	45	0,2%	58	54
30	*	A10AE	LANGWERKENDE INSULINES EN ANALOGEN	0,7%	261	146	0,7%	32	*
31	27	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	0,7%	261	21	0,1%	76	72
32	*	N06BA	SYMPATHICOMIMETICA MET CENTRALE WERKING	0,6%	255	248	1,2%	21	*
33	31	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,6%	254	30	0,1%	67	68
34	32	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,6%	253	25	0,1%	74	79
35	33	J01DB	CEFALOSPORINES VAN DE EERSTE GENERATIE	0,5%	192	66	0,3%	44	41
TOTAAL				90,2%	35.978	16.984	79,0%	-	-

3.2.3.8 DU90% voor de dermatologen (tabel 3.2.3.8)

Isotretinoïne(D10BA01), waarvan het verbruik ongewijzigd blijft, terwijl de kost daalt door het in de handel komen van generieken, blijft op de eerste plaats. In 2005 werden door de Belgische dermatologen 2,3 miljoen DDD voorgeschreven. 16,9% van het brutobedrag gaat naar de retinoïden.

Het gebruik van antimycotica voornamelijk voor systemisch gebruik, blijft hoog. Dit is vooral te wijten aan terbinafine (Lamisil®) dat meer en meer gebruikt wordt vooral bij de bejaarde bevolking. Bij het lokaal gebruik is er een terugval.

De selectieve immunosuppressiva zoals ciclosporine worden door de dermatologen gebruikt voor de behandeling van psoriasis.

De DU90% verandert zeer weinig in vergelijking met 2004. Bemerkt het verschijnen van de nucleoside en nucleotide reverse transcriptaseremmers.

.

Tabel 3.2.3. 8 Voorschriften van de dermatologen: DU 90%

Plaats 2005 (bedrag)	Plaats 2004 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2005 (DDD)	Plaats 2004 (DDD)
1	1	D10BA	RETINOIDEN VOOR ACNE	16,9%	4.477	2.309	13,4%	1	1
2	2	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	13,6%	3.598	770	4,5%	9	9
3	3	J01AA	TETRACYCLINES	10,5%	2.778	2.129	12,4%	2	2
4	4	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	9,7%	2.562	1.175	6,8%	4	5
5	6	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	8,8%	2.335	373	2,2%	11	13
6	5	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	7,3%	1.939	201	1,2%	14	14
7	7	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	4,7%	1.231	335	2,0%	12	12
8	8	D07AC	STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP III)	3,4%	898	857	5,0%	6	6
9	9	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	3,1%	831	1.662	9,7%	3	3
10	10	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,5%	665	1.174	6,8%	5	4
11	11	D05BB	RETINOIDEN VOOR PSORIASIS	1,6%	426	164	1,0%	17	15
12	12	D07AB	MATIG STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP II)	1,6%	424	774	4,5%	8	8
13	13	D01AC	IMIDAZOL- EN TRIAZOLDERIVATEN	1,6%	410	823	4,8%	7	7
14	14	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	1,2%	307	83	0,5%	28	28
15	15	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	1,1%	300	699	4,1%	10	10
16	*	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,7%	190	13	0,1%	70	*
17	16	D07AD	ZEER STERK WERKZAME CORTICOSTEROIDEN (GROEP IV)	0,7%	188	155	0,9%	18	18
18	18	D06BB	VIRUSTATICA	0,6%	171	61	0,4%	33	33
19	17	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,6%	160	11	0,1%	75	76
TOTAAL				90,3%	23.887	13.769	80,2%	-	-

3.3 Gedetailleerde gegevens over bepaalde therapeutische klassen

Hierna volgen gegevens over een aantal specifieke geneesmiddelengroepen.

3.3.1 Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (tabellen 3.3.1. a tot en met d)

Het volume voorgeschreven geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel is ongeveer stabiel gebleven. De kost evenwel stijgt sinds 2001 jaarlijks met 3,2%. Er worden dus duurdere geneesmiddelen voorgeschreven. In de verschillende klassen zien wij een duidelijke daling van de zuivere inhalatiecorticoïden daar waar de combinatiepreparaten stijgen. De geobserveerde daling van de xanthenen is volgens de richtlijnen verantwoord.

In 2005 kregen iets meer dan 1.100.000 patiënten een behandeling met één of meer middelen tegen astma en COPD (groei groter dan 10% op jaarbasis). De patiënten werden ingedeeld volgens leeftijd in de volgende categorieën: 0-16 jaar, 16-45 jaar, en meer dan 45 jaar. De eerste groep wordt verondersteld de kinderen met astma te omvatten, de tweede groep de volwassen astmatici en de laatste groep de patiënten met COPD. Er zijn duidelijke verschillen merkbaar in de behandelingswijze van deze patiënten.

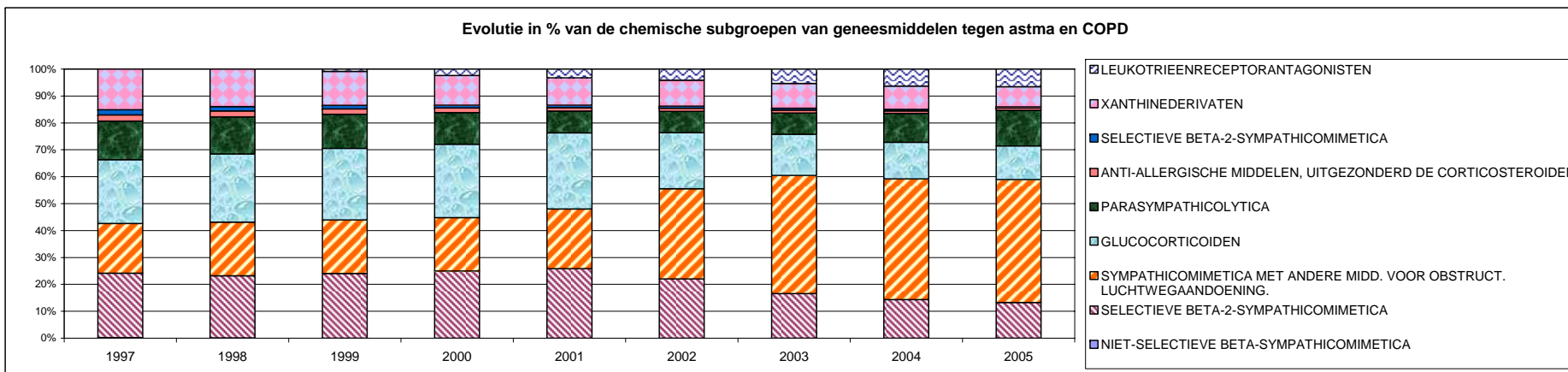
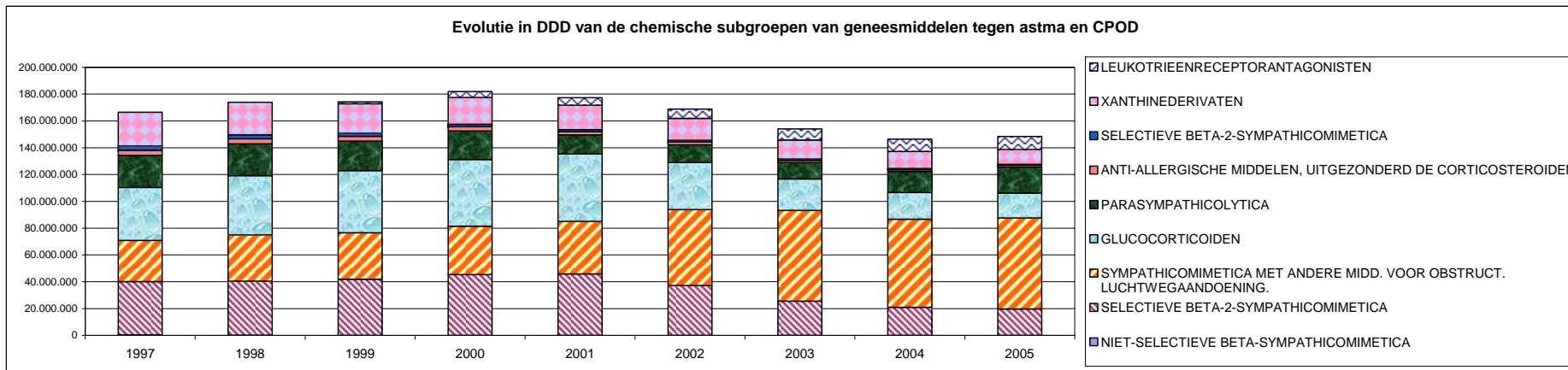
De kinderen worden vooral behandeld met anticholinergica en andere middelen waaronder de orale leukotriëenreceptorantagonisten. Meer dan één derde van de kinderen krijgen inhalatiecorticoïden.

Bij de volwassen astmalijders krijgt minder dan één derde zuivere inhalatiecorticoïden en de meerderheid een vaste combinatie van inhalatiecorticoïden en langwerkende betamimetica. Dit is in tegenspraak met de richtlijnen die stellen dat bij astma een continue step-up en step-down aanpak vereist is.

Bij de patiënten die verontsteld worden te lijden aan COPD maken de vaste combinaties met een langwerkend betamimeticum en een corticoïde de bulk uit. Dit voorschrift moet voorbehouden worden, volgens de geldende richtlijnen (GOLD) voor de ernstige en zeer ernstige graden van CPOD (GOLD III en IV). Het aantal gevallen die deze behandeling in vaste combinatie volgen, overschrijden zeer ruim (twee- tot driemaal) het aantal patiënten dat volgens de recentste epidemiologische schattingen aan CPOD GOLD III-IV lijdt.

Tabel 3.3.1. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD – Volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
R03AB	NIET-SELECTIEVE BETA-SYMPATHICOMIMETICA	326.913	122.813	2.175	488	0	0	0	0	0
R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	39.804.811	40.238.112	41.861.165	45.373.922	45.823.995	37.190.639	25.476.521	20.931.728	19.693.688
R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	30.777.610	34.558.670	34.637.615	36.123.840	39.290.305	56.587.900	67.693.251	65.741.861	67.827.099
R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	39.457.281	44.199.701	46.378.929	49.610.253	50.246.722	35.137.755	23.542.684	19.923.204	18.625.939
R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	23.917.345	23.862.464	22.094.402	21.431.396	14.269.374	13.340.171	12.187.073	15.655.318	19.577.753
R03BC	ANTI-ALLERGISCHE MIDDELEN, UITGEZONDERD DE CORTICOSTEROIDEN	3.769.061	3.797.731	3.485.608	3.120.450	2.336.198	1.954.915	1.621.286	1.358.772	1.263.890
R03CC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	3.283.678	2.895.569	2.282.605	1.850.998	1.608.987	1.281.206	1.056.254	849.887	623.533
R03DA	XANTHINEDERIVATEN	25.069.021	24.172.252	22.049.259	20.091.972	18.048.172	16.297.434	14.231.167	12.689.840	11.085.675
R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0	0	1.435.308	4.307.016	5.717.530	6.987.344	8.198.509	9.248.910	9.721.496
	Totaal	166.405.718	173.847.311	174.227.066	181.910.334	177.341.284	168.777.364	154.006.745	146.399.519	148.419.073

Tabel 3.3.1. b Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruikt

ATC	Geneesmiddelengroep	Jonger dan 16 jaar	Van 16 tot 45 jaar	Meer dan 45 jaar	Totaal
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	286.921	275.757	564.885	1.127.563
R03BB	Parasympatholytica	146.405	25.460	121.397	293.262
R03BA	Glucocorticoïden	112.296	84.574	159.991	356.861
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	36.056	97.819	242.151	376.026
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	5.493	11.882	44.526	61.901
zie lijst onderaan	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	183.788	154.245	322.541	660.574
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	<i>1.812</i>	<i>6.115</i>	<i>19.122</i>	<i>27.049</i>
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	<i>109</i>	<i>368</i>	<i>16.714</i>	<i>17.191</i>

% van het totale aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruiken

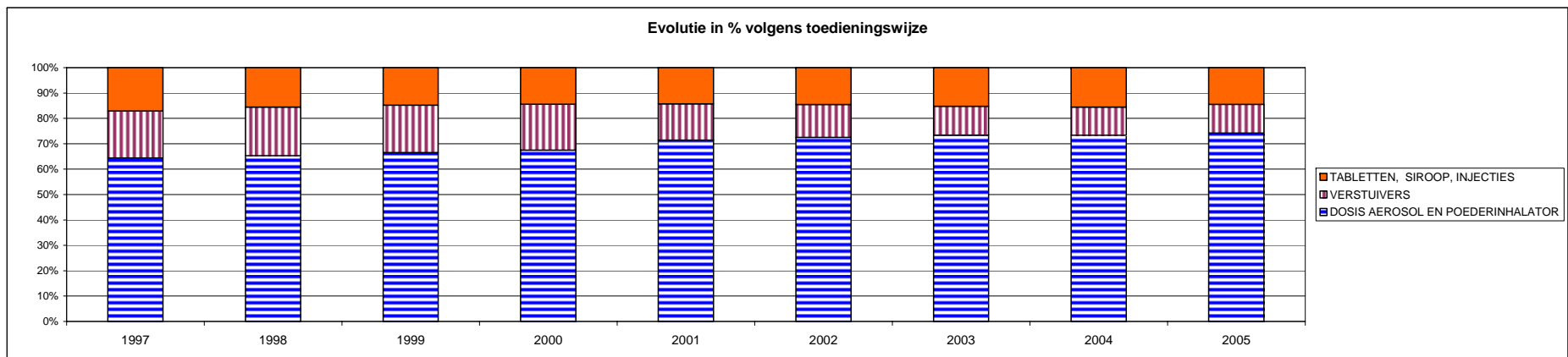
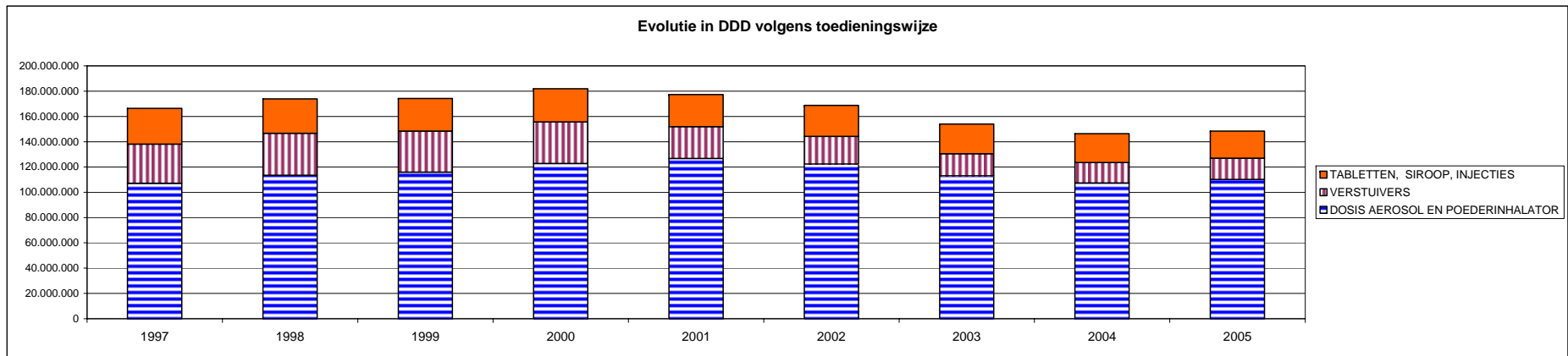
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
R03BB	Parasympatholytica	51,0%	9,2%	21,5%	26,0%
R03BA	Glucocorticoïden	39,1%	30,7%	28,3%	31,6%
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	12,6%	35,5%	42,9%	33,3%
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	1,9%	4,3%	7,9%	5,5%
zie lijst onderaan	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	64,1%	55,9%	57,1%	58,6%
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	<i>0,6%</i>	<i>2,2%</i>	<i>3,4%</i>	<i>2,4%</i>
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,1%</i>	<i>3,0%</i>	<i>1,5%</i>

Medicamenten behorende tot "Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD" :

ATC	Hoofbestanddeel
R03AC02	SALBUTAMOL
R03AC03	TERBUTALINE
R03AK03	FENOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN
R03BC01	CROMOGLICINEZUUR
R03CC02	SALBUTAMOL
R03CC03	TERBUTALINE
R03CC04	FENOTEROL
R03CC11	TULOButEROL
R03DA04	THEOFYLLINE
R03DA08	BAMIFYLLINE
R03DC01	ZAFIRLUKAST
R03DC03	MONTELUKAST

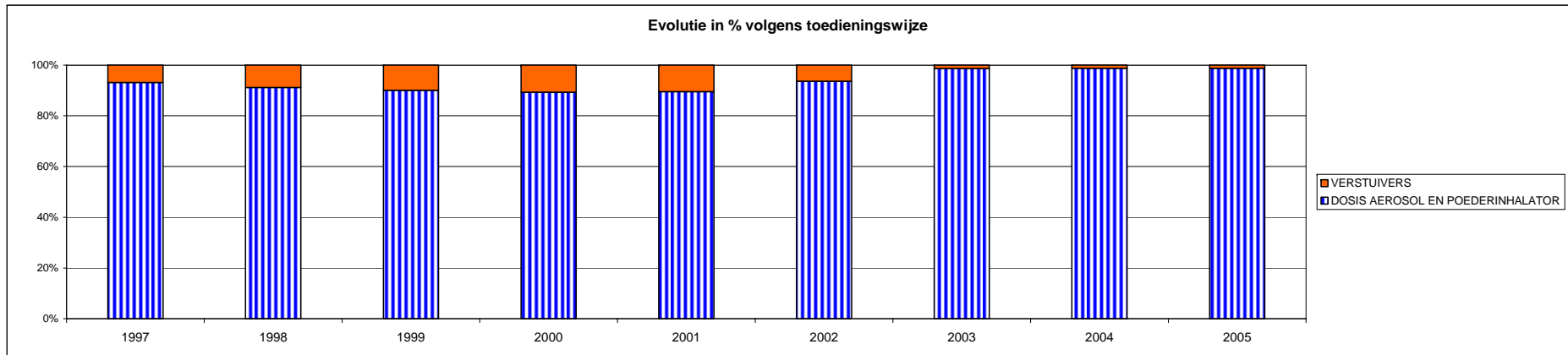
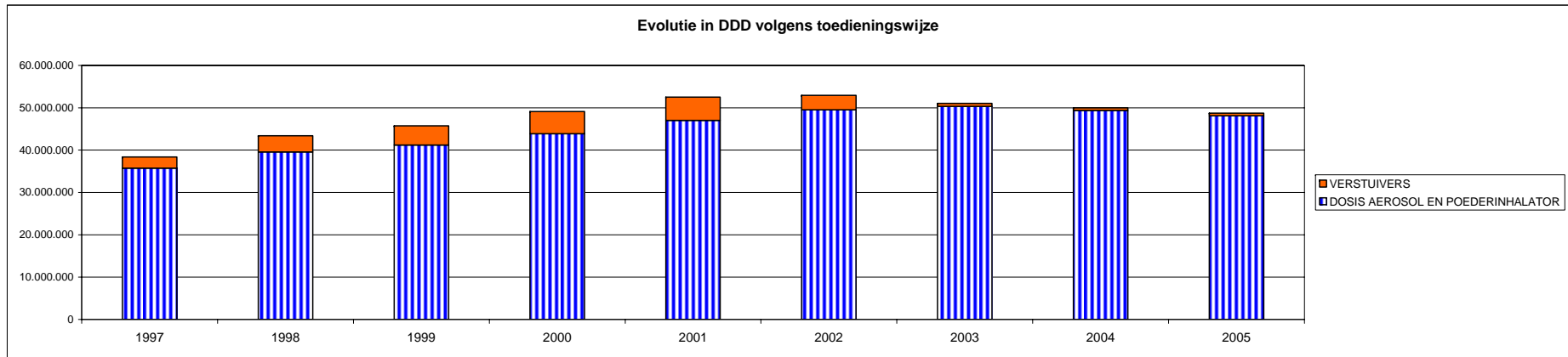
Tabel 3.3.1. c Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (R03) volgens toedieningswijze – volume (in DDD)

Toedieningswijze	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
DOSIS AEROSOL EN POEDERINHALATOR	107.133.759	113.510.976	115.967.993	122.808.619	126.688.408	122.456.841	113.075.331	107.373.536	110.181.075
VERSTUIVERS	30.919.702	33.268.974	32.492.341	32.852.135	25.278.523	21.754.895	17.445.774	16.237.565	16.807.517
TABLETTEN, SIROOP, INJECTIES	28.352.258	27.067.361	25.766.731	26.249.579	25.374.353	24.565.627	23.485.639	22.788.418	21.430.481
TOTAAL	166.405.718	173.847.311	174.227.066	181.910.334	177.341.284	168.777.364	154.006.745	146.399.519	148.419.073

Tabel 3.3.1. d Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Corticoïden gebruikt bij astma en COPD volgens toedieningswijze – volume (in DDD)

Soort geneesmiddel	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
DOSIS AEROSOL EN POEDERINHALATOR	35.735.098	39.551.893	41.186.440	43.889.340	47.025.474	49.542.405	50.341.390	49.373.038	48.109.445
VERSTUIVERS	2.621.862	3.818.543	4.560.476	5.233.591	5.484.989	3.369.520	677.601	633.029	622.464
TOTAAL	38.356.960	43.370.436	45.746.916	49.122.931	52.510.462	52.911.925	51.018.991	50.006.066	48.731.909

3.3.2 Antibiotica (tabellen 3.3.2. a tot en met c)

De globale evolutie, in DDD uitgedrukt, in 2004 toonde ons een vermindering maar in 2005 overschrijden de cijfers opnieuw lichtjes deze van 2003.

Als we de evolutie bekijken per antibioticaklasse dan zien we een verhoging in het voorschrijven van amoxicilline, wat overeenstemt met de aanbevelingen. De hoeveelheid voorschriften van amoxicilline in vergelijking met het geheel amoxicilline-clavulaanzuur + amoxicilline wordt belangrijker, wat eveneens wijst op een tendens naar het beter respecteren van de aanbevelingen. Het voorschrijven van macroliden (en verwante middelen) stijgt opnieuw en blijft in het bijzonder belangrijk bij kinderen (15 tot 22% volgens de leeftijdscategorie en type van voorschrijver. Zo'n veelvuldige keuze strookt niet met de voorschrijfaanbevelingen.

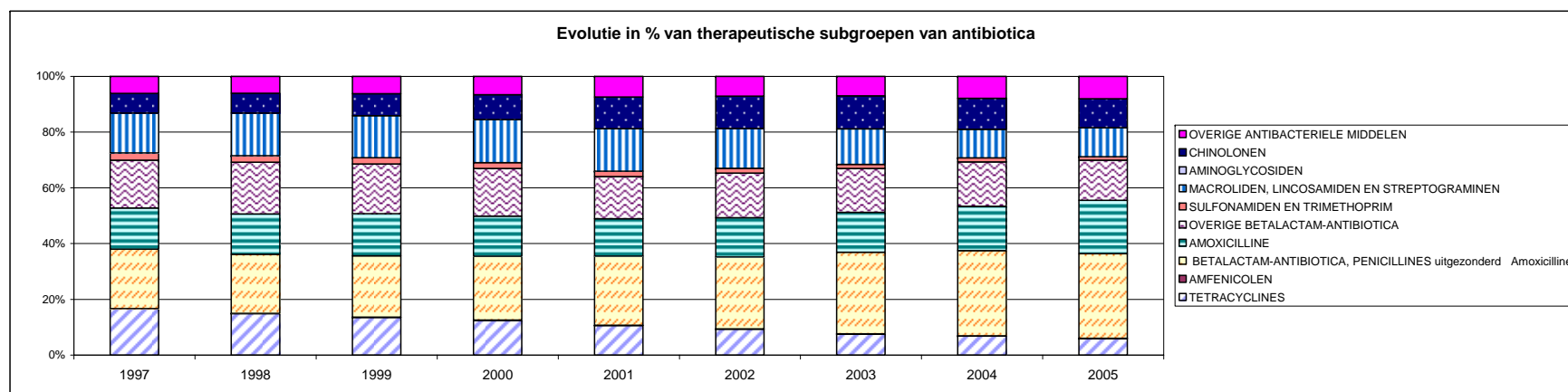
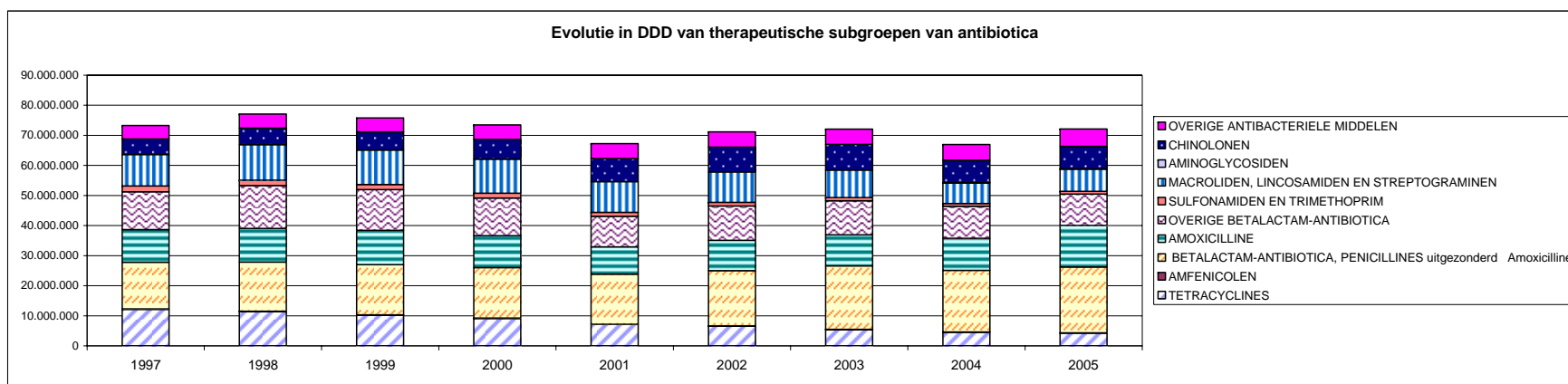
Het verbruik van chinolonen blijft groeien.

Over de voorschriften voor de kinderen van 0 tot 10 jaar, kunnen we het volgende zeggen :

- voor de huisartsen een stijging van het aantal voorschriften van «penicillines» (penicilline + amoxicilline + amoxicilline/clavulaanzuur), een daling van het aantal voorschriften van cephalosporines en een lichte stijging van het aantal voorschriften van macroliden in vergelijking met de gegevens van 2004 ;
- voor de kinderartsen een gelijkaardige evolutie, met een meer uitgesproken stijging van het aantal macroliden voorgeschreven aan kinderen van 6 tot 10 jaar.

Tabel 3.3.2. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Antibiotica – volume (in DDD)

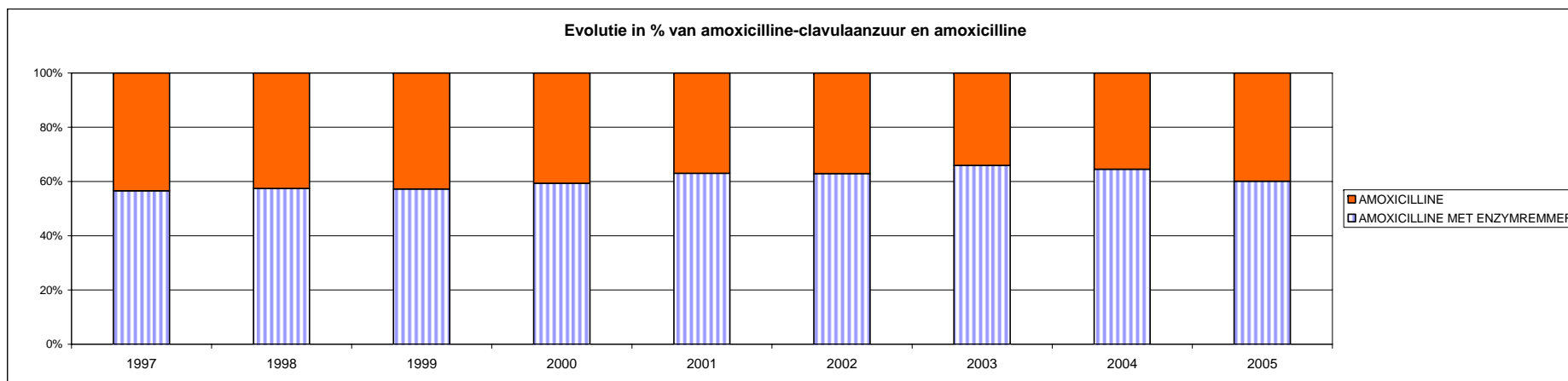
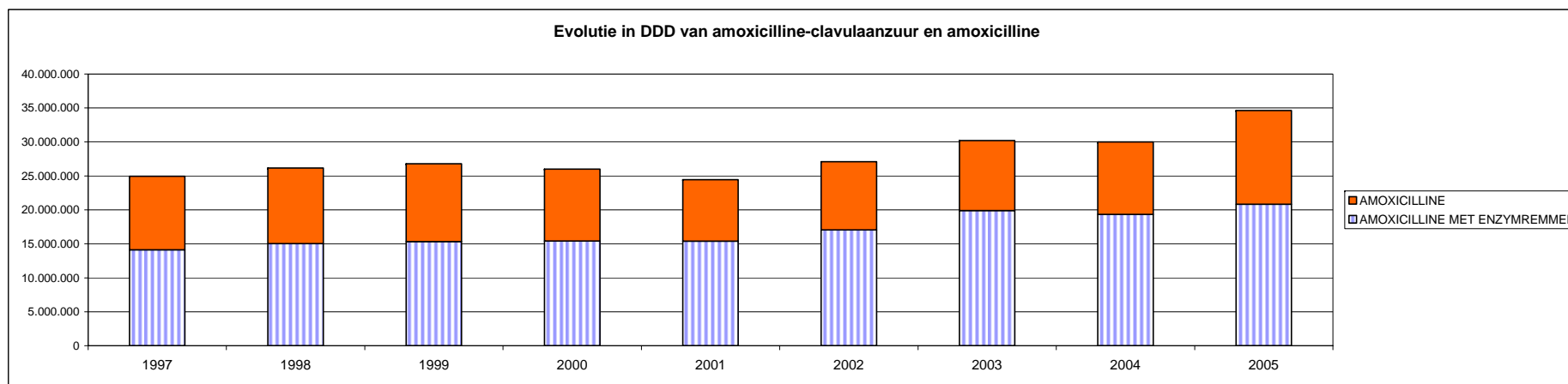
ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
J01A	TETRACYCLINES	12.163.997	11.443.614	10.221.576	9.129.657	7.101.015	6.606.771	5.431.165	4.603.170	4.288.986
J01B	AMFENICOLEN	87.971	96.626	90.325	89.044	81.148	69.012	64.387	54.269	55.533
J01C uitgezonderd J01CA04	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES uitgezonderd Amoxicilline	15.556.003	16.326.399	16.681.592	16.820.868	16.683.086	18.341.753	21.114.317	20.449.597	21.876.800
J01CA04	AMOXICILLINE	10.821.714	11.147.328	11.442.513	10.563.314	9.049.524	10.045.679	10.296.701	10.645.005	13.821.274
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	12.596.944	14.282.247	13.528.888	12.582.399	10.181.024	11.401.166	11.346.390	10.680.171	10.390.692
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	1.924.129	1.805.402	1.681.108	1.519.787	1.277.540	1.202.168	1.039.285	939.683	918.005
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	10.457.197	11.795.356	11.453.471	11.355.159	10.252.203	10.167.471	9.198.752	6.885.187	7.490.380
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	4.772	4.405	3.065	3.013	3.943	5.279	4.692	7.919	8.074
J01M	CHINOLONEN	5.153.907	5.474.097	6.010.272	6.565.450	7.638.158	8.242.951	8.523.134	7.446.924	7.468.082
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	4.504.283	4.653.040	4.673.412	4.815.929	4.994.092	5.042.248	5.048.841	5.262.127	5.807.514
	Totaal	73.270.918	77.028.514	75.786.221	73.444.618	67.261.732	71.124.497	72.067.663	66.974.050	72.125.339

Tabel 3.3.2. b Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Verband tussen amoxicilline-clavulaanzuur en amoxicilline

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMREREMMER	14.111.874	15.023.840	15.330.154	15.415.701	15.394.955	17.045.550	19.905.047	19.342.248	20.810.492
J01CA04	AMOXICILLINE	10.821.714	11.147.328	11.442.513	10.563.314	9.049.524	10.045.679	10.296.701	10.645.005	13.821.274
Totaal		24.933.588	26.171.168	26.772.667	25.979.015	24.444.479	27.091.228	30.201.748	29.987.252	34.631.766
In % van totaal										
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMREREMMER	56,6%	57,4%	57,3%	59,3%	63,0%	62,9%	65,9%	64,5%	60,1%
J01CA04	AMOXICILLINE	43,4%	42,6%	42,7%	40,7%	37,0%	37,1%	34,1%	35,5%	39,9%
Totaal		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 3.3.2. c Voorschriften van officieel erkende huisartsen en kinderartsen: Vergelijking van het voorschrijven van antibiotica aan kinderen door huisartsen en kinderartsen – volume (in DDD)

ATC05-4	Therapeutische subgroep	Officieel erkende huisartsen - Volume (in DDD)				Kinderartsen - Volume (in DDD)			
		0 tot 5 jaar	in %	6 tot 10 jaar	in %	0 tot 5 jaar	in %	6 tot 10 jaar	in %
J01A	TETRACYCLINES	1.301	0,0%	4.768	0,2%	123	0,0%	780	0,3%
J01B	AMFENICOLEN	6.709	0,3%	3.797	0,2%	7.976	0,9%	2.876	1,1%
J01C	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES	1.669.359	63,8%	1.231.297	64,0%	530.118	60,3%	120.831	46,8%
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	441.435	16,9%	295.440	15,4%	128.086	14,6%	38.618	15,0%
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	60.593	2,3%	37.313	1,9%	31.848	3,6%	9.673	3,7%
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	418.803	16,0%	317.461	16,5%	134.880	15,4%	56.352	21,8%
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	282	0,0%	136	0,0%	3.843	0,4%	5.099	2,0%
J01M	CHINOLONEN	2.666	0,1%	4.574	0,2%	2.205	0,3%	3.082	1,2%
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	16.562	0,6%	29.488	1,5%	39.429	4,5%	20.953	8,1%
Totaal		2.617.708	100,0%	1.924.273	100,0%	878.506	100,0%	258.263	100,0%

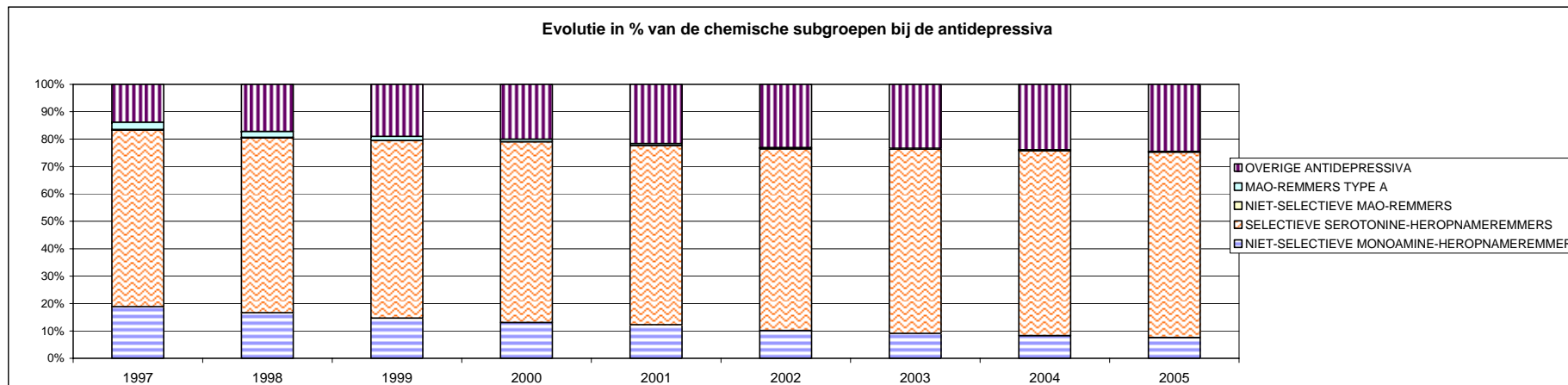
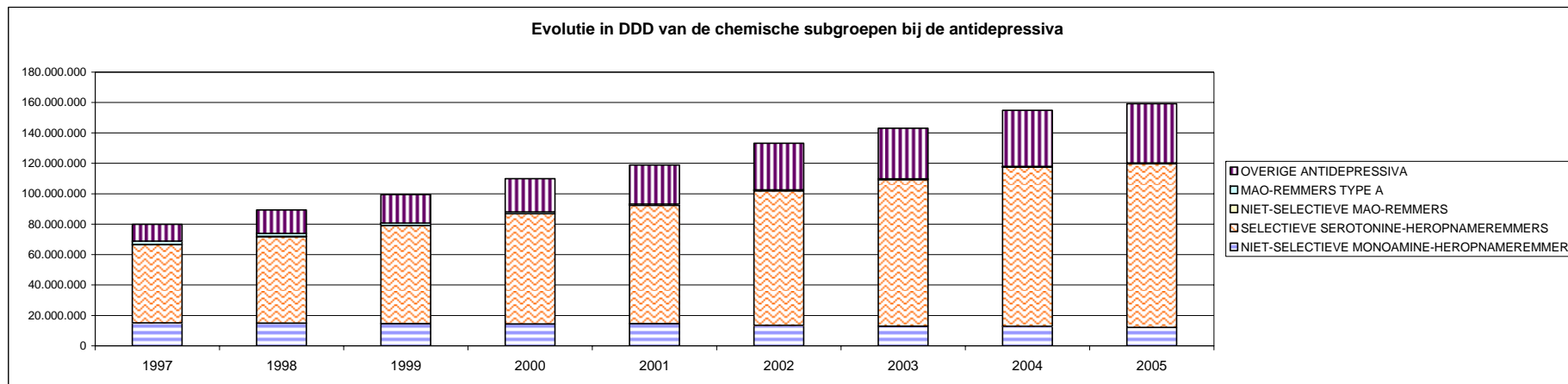
3.3.3 Antidepressiva (tabellen 3.3.3. a en b)

Het aantal DDD van antidepressiva, terugbetaald door het RIZIV, blijft groeien, in het bijzonder voor de selectieve serotonine-heropnameremmers maar vooral voor de nieuwe geneesmiddelen die men terugvindt in de tweede groep van de classificatie volgens het BCFI (soms ook atypische antidepressiva genoemd). De terugbetaling van de niet-selectieve monoamine-heropnameremmers (de tricyclische antidepressiva) en de niet-selectieve mao-remmers blijven dalen.

Het aantal personen dat minstens één verpakking van een antidepressivum terugbetaald kreeg, blijft stabiel (ongeveer 1 miljoen personen). Bij 16% van dit aantal blijft de voorgeschreven hoeveelheid DDD per jaar beperkt tot 30.

Tabel 3.3.3. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Antidepressiva – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
N06AA	NIET-SELECTIEVE MONOAMINE-HEROPNAMEREMMERS	15.102.161	14.902.987	14.646.382	14.428.844	14.634.656	13.559.872	13.007.254	12.893.754	12.119.317
N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	51.488.693	57.005.016	64.543.832	72.490.455	77.806.840	88.363.992	96.243.312	104.612.396	107.823.814
N06AF	NIET-SELECTIEVE MAO-REMMERS	169.950	111.090	8.250	2.580	870	0	0	0	0
N06AG	MAO-REMMERS TYPE A	2.127.320	1.923.125	1.465.590	1.087.775	815.850	658.820	537.620	435.845	357.935
N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	11.042.231	15.346.150	18.859.583	21.954.072	25.653.649	30.692.434	33.350.097	36.995.164	38.925.416
	Totaal	79.930.355	89.288.368	99.523.637	109.963.726	118.911.865	133.275.118	143.138.283	154.937.159	159.226.482

Tabel 3.3.3. b Verdeling van de patiënten die een antidepressivum hebben genomen – volume (in DDD)

Gebruik van antidepressiva in 2005	Aantal patiënten	waarvan : patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 30 DDD	160.493	151.419
2. Van 30 tot 59 DDD	151.258	83.261
3. Van 60 tot 89 DDD	91.169	5.056
4. Van 90 tot 365 DDD	466.725	1.519
5. Meer dan 365 DDD	157.936	0
TOTAAL	1.027.581	241.255

* Er zijn onder de anti-depressiva beschikbaar in 2005 enkele grote verpakkingen waarvan de DPP (het aantal DDD per verpakking) groter is dan 89.
 Voorbeelden :
 - Fluoxone Divule compr. sec. 100 x 20 mg
 - Citalopram EG compr. 98 x 20 mg

3.3.4 Middelen tegen Alzheimer (tabel 3.3.4)

Het aantal patiënten dat een terugbetaling van een geneesmiddel tegen Alzheimer gekregen heeft, is in 2005 met 20% gestegen in vergelijking met 2004 en bedraagt 27.142 personen.

36% onder hen hebben één of meerdere neuroleptica voorgeschreven gekregen : 20,1% van het aantal patiënten dat aan Alzheimer lijdt, hebben een atypisch neurolepticum voorgeschreven gekregen, 9% een klassiek neurolepticum en 6% een combinatie van beide types van neuroleptica.

Tabel 3.3.4 Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een anti-Alzheimermiddel (N06D) neemt

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een anti-Alzheimermiddel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Geneesmiddelen anti-Alzheimer (N06D)	27.142	100,0%	7.680.631	283,0

Aantal patiënten dat bovendien een neuroleptica gebruikt :

Atypische neuroleptica alleen (N05AH + N05AX)	5.462	20,1%	394.060	72,1
Klassieke neuroleptica alleen (N05 uitgezonderd N05AH en N05AX)	2.551	9,4%	82.082	32,2
Combinatie van klassieke en atypische neuroleptica	1.744	6,4%	197.427	113,2
Totaal :	9.757	35,9%	673.569	69,0

3.3.5 Anti-epileptica (tabel 3.3.5)

Natriumvalproaat blijft het meest voorgeschreven vergoedbare anti-epilepticum in alle leeftijdscategorieën (van 0 tot 65 jaar), vóór carbamazepine.

Bij de 65-plussers werd carbamazepine ongeveer evenveel keer terugbetaald als natriumvalproaat.

Bij de nieuwe geneesmiddelen is gabapentine het anti-epilepticum dat het meest werd terugbetaald.

Bij de heel jonge kinderen (van 0 tot 5 jaar) is vigabatrine in orde van voorgeschreven DDD het derde anti-epilepticum en bij de oudere kinderen (6 tot 15 jaar) is dit lamotrigine.

Het totaal aantal patiënten die een anti-epilepticum terugbetaald kregen, blijft stabiel.

Tabel 3.3.5 Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: eerste voorschriften van een anti-epilepticum (N03A) – Aantal patiënten tijdens het 2de semester van 2005

ATC	Hoofdbestanddeel	0 tot 5 jaar	6 tot 15 jaar	16 tot 64 jaar	65 jaar en meer	Totaal	% van het totale aantal patiënten
N03AG01	ACIDE VALPROIQUE	386	563	7.108	2.502	10.559	46,6%
N03AF01	CARBAMAZEPINE	66	146	4.197	2.339	6.748	29,8%
N03AX12	GABAPENTINE	0	0	699	1.149	1.848	8,2%
N03AB02	PHENYTOINE	2	8	609	590	1.209	5,3%
N03AA03	PRIMIDONE	0	3	293	816	1.112	4,9%
N03AX09	LAMOTRIGINE	12	62	328	96	498	2,2%
N03AA02	PHENOBARBITAL	1	0	216	165	382	1,7%
N03AB52	PHENYTOINE, ASSOCIATIONS	0	0	123	100	223	1,0%
N03AX14	LEVETIRACETAM	11	13	114	59	197	0,9%
N03AF02	OXCARBAZEPINE	0	24	106	36	166	0,7%
N03AX11	TOPIRAMATE	7	9	99	9	124	0,5%
N03AG04	VIGABATRINE	29	3	5	1	38	0,2%
N03AD01	ETHOSUXIMIDE	5	8	14	2	29	0,1%
N03AX13	PHENETURIDE	0	0	7	2	9	0,0%
N03AG06	TIAGABINE	0	0	1	1	2	0,0%
TOTAAL		495	814	13.595	7.752	22.656	100,0%

Opmerking : een aantal patiënten ontvangt direct meer dan één werkzaam bestanddeel vanaf het eerste voorschrift ; ze zijn slechts éénmaal in het totaal verrekend

3.3.6 Hart vaatstelsel (tabellen 3.3.6. a tot en met f)

Ook in 2005 heeft de stijgende trend in het voorgeschreven volume zich doorgezet. De stijging doet zich zowel voor bij de bloeddrukverlagende middelen als de cholesterolverlagende middelen. De «andere cardiovasculaire middelen» kennen een terugval in het gebruik (in deze klasse zitten de hartglycosiden, de anti-aritmica en molsidomine – enkel dit laatste geneesmiddel kende een groei).

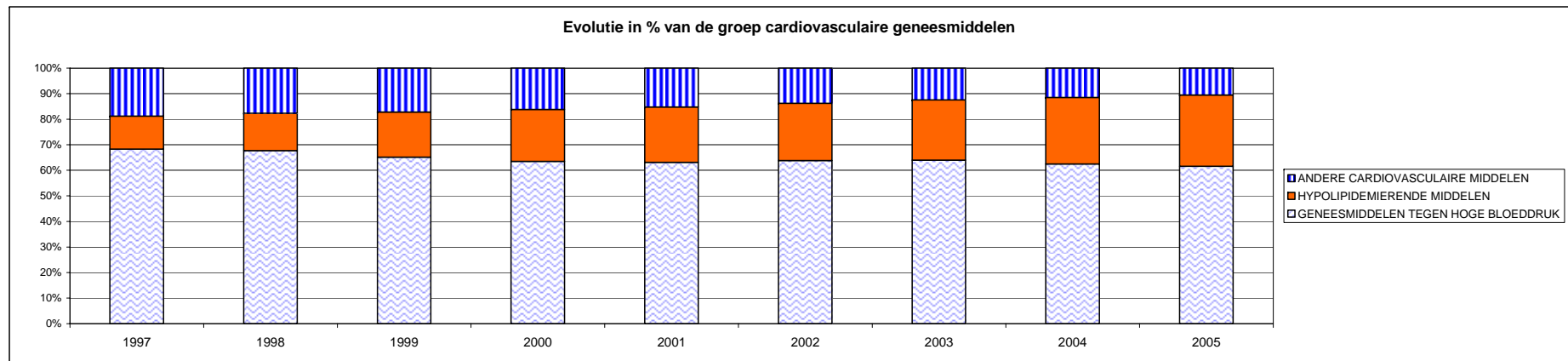
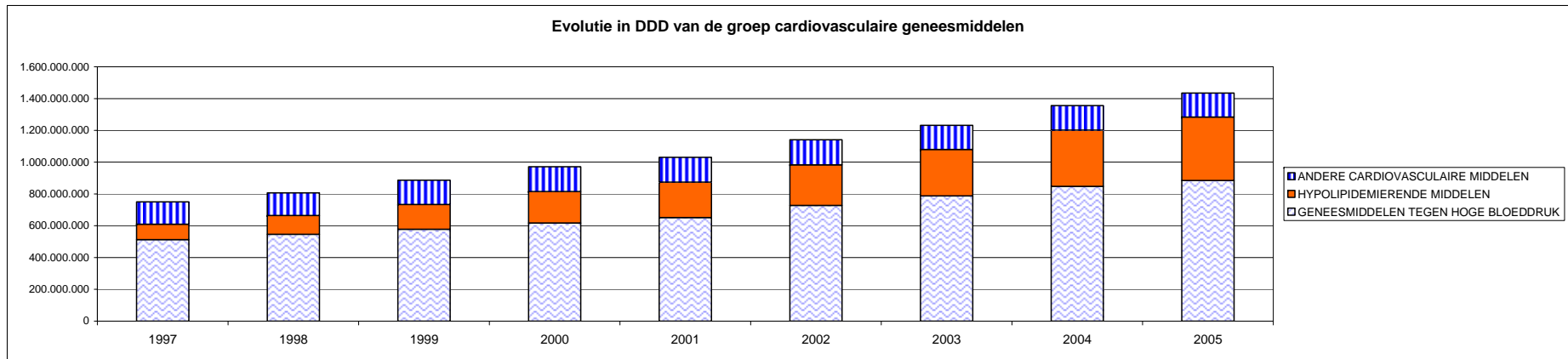
Alle verschillende klassen van bloeddrukverlagers zien hun volume stijgen. Binnen de betablokkers blijft het gebruik van atenolol verder dalen. Binnen de groep van geneesmiddelen die de werking van angiotensine-2 remmen is er een stijging in volume van zowel de ACE-remmers als de angiotensine-2-receptorblokkers (sartanen). Van deze twee klassen daalt de kost per DDD voor de ACE-remmers. De ACE-remmers zijn goedkoper doordat er generische alternatieven ter beschikking zijn in tegenstelling tot de sartanen. Bij de calciumantagonisten blijft het voorgeschreven volume van de afgeleiden van de dihydropyridines zoals amlodipine, nifedipine, e.a. stijgen.

In 2005 waren meer dan 2 000 000 patiënten in behandeling met één of meer antihypertensiva. Van de meeste klassen varieerde het voorgeschreven volume van 200 tot 300 DDD's per jaar. Een uitzondering hierop vormen de geneesmiddelen tegen angiotensine 2. Van deze groep werden gemiddeld 420 DDD's per patiënt en per jaar voorgeschreven. Een gedetailleerde analyse van het volume dat per patiënt aan sartanen werd voorgeschreven toonde aan dat van deze subklasse in de meerderheid van de gevallen meer dan één DDD per dag werd voorgeschreven. Met andere woorden de verpakkingen met dubbele dosis werden meer voorgeschreven dan die met de enkele dosis. Het feit dat in 2005 grote verpakkingen van sartanen enkel beschikbaar waren voor de dubbele dosis is hier wellicht niet vreemd aan.

Binnen de cholesterolverlagende middelen blijft het aandeel van de statines stijgen en het aandeel van de fibraten dalen.

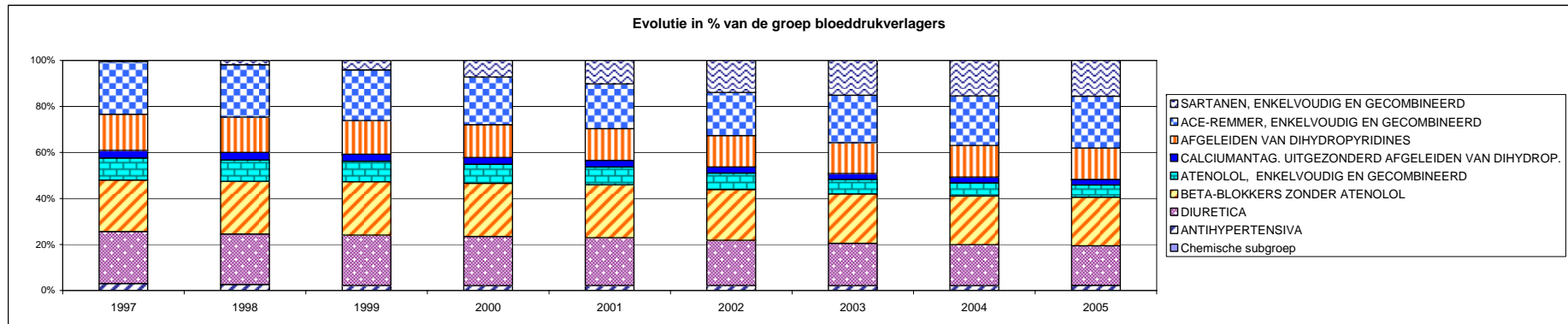
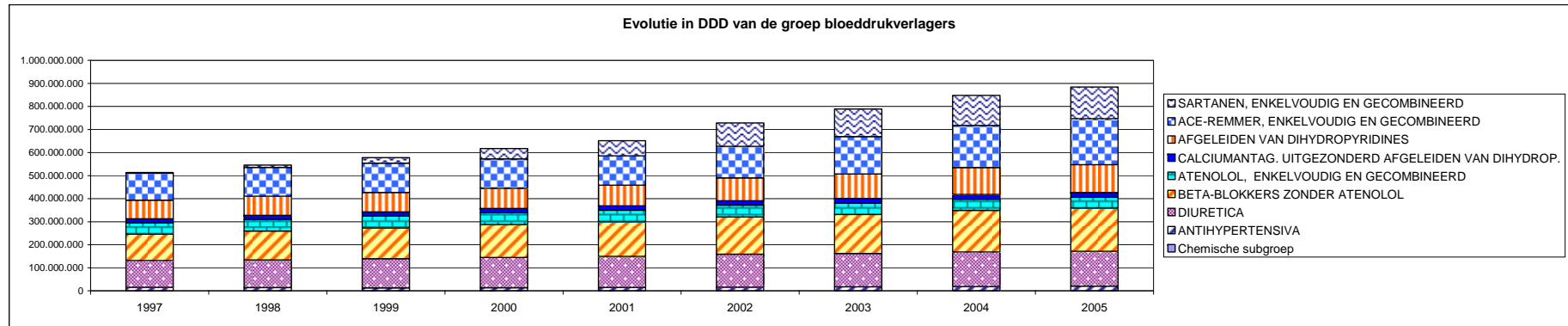
Tabel 3.3.6. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Cardiovasculaire geneesmiddelen – volume (in DDD)

ATC	groep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
C02 + C03 + C07 + C08 + C09	GENEESMIDDELEN TEGEN HOGE BLOEDDRUK	512.881.317	545.749.699	577.495.120	617.191.061	651.034.512	728.349.307	788.325.832	847.768.076	884.308.151
C10	HYPOLIPIDEMIERENDE MIDDELEN	96.809.844	118.320.300	156.582.515	197.201.188	222.822.606	255.487.049	290.797.747	353.219.561	399.962.995
C01	ANDERE CARDIOVASCULAIRE MIDDELEN	141.203.112	142.100.580	152.051.340	156.752.116	156.934.942	156.779.514	153.072.999	155.081.871	150.257.247
TOTAAL		750.894.273	806.170.579	886.128.975	971.144.365	1.030.792.061	1.140.615.870	1.232.196.577	1.356.069.509	1.434.528.393

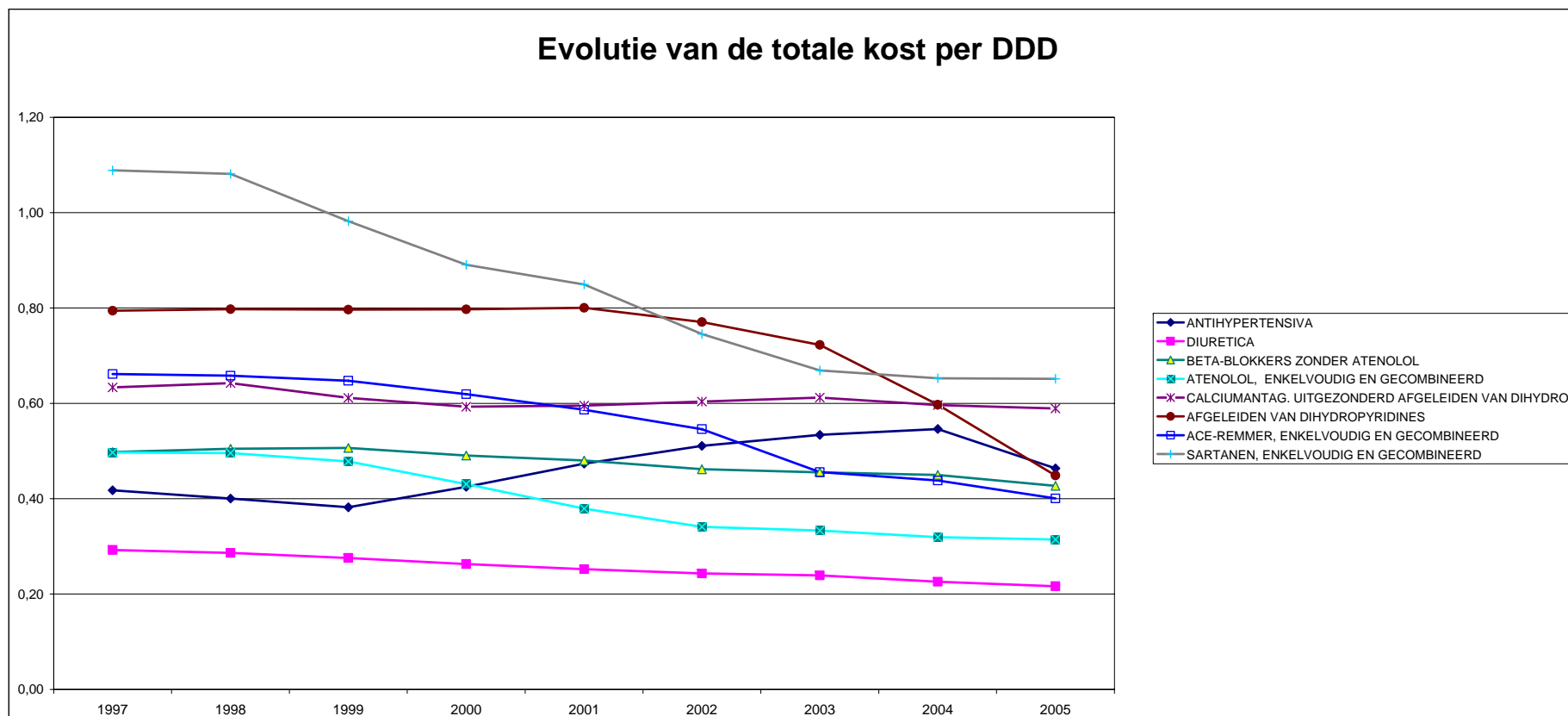
Tabel 3.3.6. b Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
C02	ANTIHYPERTENSIVA	15.586.006	14.189.035	12.735.477	13.222.099	14.707.893	16.235.174	17.160.665	18.600.932	20.328.106
C03	DIURETICA	115.832.102	119.961.461	126.524.911	131.593.911	135.091.723	142.575.172	145.126.679	150.124.559	151.723.675
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	114.584.845	125.096.543	133.839.769	142.790.436	149.751.218	161.201.120	168.763.679	179.902.894	187.284.014
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	49.396.998	50.680.897	51.393.763	51.300.473	50.222.194	51.676.407	49.895.377	48.706.797	46.302.379
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG, UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	17.136.840	17.676.727	17.847.706	18.087.040	18.648.929	19.546.756	20.071.263	21.067.016	21.457.002
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	80.658.064	83.532.883	84.255.721	87.950.371	89.983.175	99.093.603	105.944.580	116.574.352	120.763.388
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	117.396.258	124.368.324	127.309.201	127.664.506	126.681.115	136.818.070	162.304.280	182.328.480	199.336.375
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	2.290.204	10.243.828	23.588.572	44.582.225	65.948.265	101.203.004	119.059.808	130.463.046	137.113.214
	Totaal	512.881.317	545.749.699	577.495.120	617.191.061	651.034.512	728.349.307	788.325.832	847.768.076	884.308.151

Tabel 3.3.6. c Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – totale kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,42	0,40	0,38	0,42	0,47	0,51	0,53	0,55	0,46
C03	DIURETICA	0,29	0,29	0,28	0,26	0,25	0,24	0,24	0,23	0,22
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	0,50	0,50	0,51	0,49	0,48	0,46	0,46	0,45	0,43
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,50	0,50	0,48	0,43	0,38	0,34	0,33	0,32	0,31
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG, UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROPI.	0,63	0,64	0,61	0,59	0,60	0,60	0,61	0,60	0,59
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPIRIDINES	0,79	0,80	0,80	0,80	0,80	0,77	0,72	0,60	0,45
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,66	0,66	0,65	0,62	0,59	0,55	0,46	0,44	0,40
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	1,09	1,08	0,98	0,89	0,85	0,75	0,67	0,65	0,65
	Totaal	0,54	0,55	0,55	0,54	0,53	0,51	0,48	0,46	0,42

Tabel 3.3.6. d Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD) en aantal patiënten

ATC05-3	Therapeutische hoofdgroep	Aantal patiënten	Aantal patiënten in % van het totaal aantal patiënten	Volume (DDD)	Totale kost	Volume/patiënt	Kost/DDD	Kost/patiënt
C02	ANTIHYPERTENSIVA	92.971	4,4%	22.465.597	10.461.542	241,6	0,47	112,5
C03	DIURETICA	715.484	34,2%	167.446.390	36.305.263	234,0	0,22	50,7
C07	BETA-BLOKKERS	1.260.059	60,2%	257.369.772	104.310.307	204,3	0,41	82,8
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	506.702	24,2%	158.307.245	74.522.838	312,4	0,47	147,1
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	884.768	42,3%	372.660.053	187.490.811	421,2	0,50	211,9
TOTAAL ANTIHYPERTENSIVA*		2.092.404	100,0%	978.249.057	413.090.762	467,5	0,42	197,4

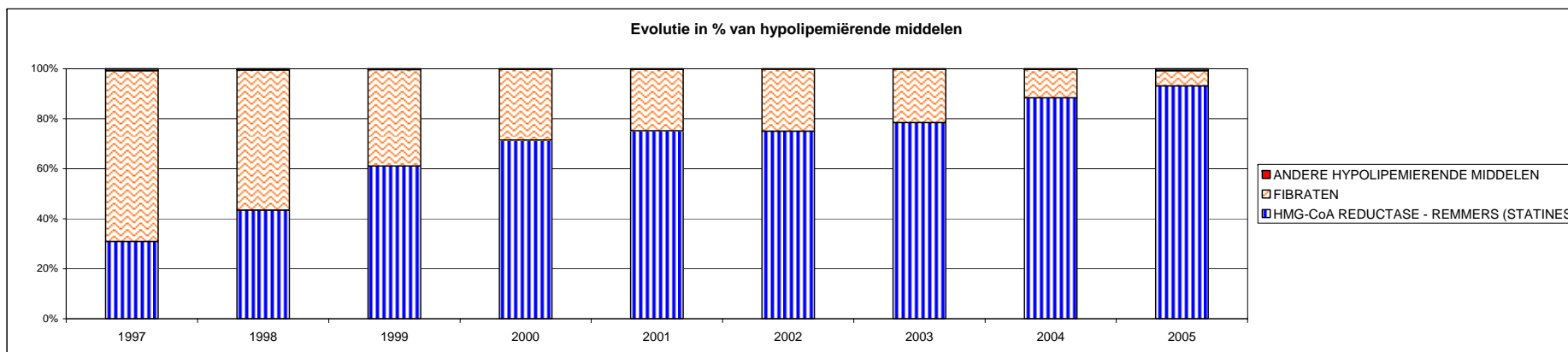
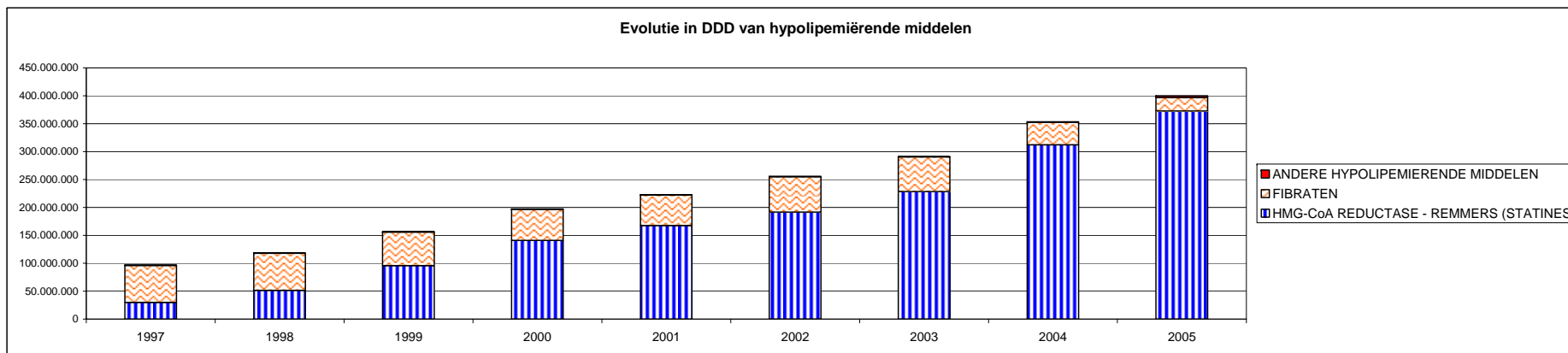
*Bepaalde patiënten ontvangen antihypertensiva van verschillende therapeutische hoofdgroepen ; ze zijn slechts éénmaal in rekening gebracht in het totaal

Tabel 3.3.6. e Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen: Verdeling van de patiënten die een sartaan (C09C) hebben gebruikt volgens het volume van behandeling (in DDD)

Gebruik van sartanen in 2005	Aantal patiënten	waarvan : patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 100 DDD	20.518	18.779
2. Van 100 tot 365 DDD	126.063	13.069
3. Van 366 tot 730 DDD	154.089	0
4. Meer dan 730 DDD	48.893	0
TOTAAL	349.563	31.848

Tabel 3.3.6. f Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Cholesterolverlagende middelen (C10) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
C10AA	HMG-CoA REDUCTASE - REMMERS (STATINES)	29.943.315	51.414.603	95.692.129	140.940.122	167.718.993	191.686.825	228.282.770	312.348.823	372.658.546
C10AB	FIBRATEN	66.106.101	66.301.254	60.437.420	55.863.051	54.738.487	63.449.200	62.170.278	40.046.220	24.223.503
C10AC + C10AD + C10AX	ANDERE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	760.428	604.443	452.967	398.015	365.126	351.024	344.699	824.519	3.080.946
	Totaal	96.809.844	118.320.300	156.582.515	197.201.188	222.822.606	255.487.049	290.797.747	353.219.561	399.962.995

3.3.7 Middelen gebruikt bij diabetes (tabellen 3.3.7.a et 3.3.7.b)

In 2005 hebben 417.965 patiënten (=100%) minstens één verpakking terugbetaald gekregen van een geneesmiddel dat gebruikt wordt bij de behandeling van diabetes, waarvan 307.958 personen voor een enkelvoudig hypoglykemiërend middel (74%), 357.775 voor een oraal hypoglykemiërend middel en een insuline (of analoog) (86%), 110.007 voor tenminste één insuline (of analoog) (26%) en 49.817 (12%) voor tenminste één insuline (of analoog) en tenminste één oraal hypoglykemiërend middel. .

De cijfers tonen ook een belangrijk hoeveelheid uitgevoerde behandelingen met analoge insulines aan. Deze behandelingen hebben een (veel) hogere kostprijs, terwijl we niet over voldoende bewijzen beschikken dat zo'n keuze een groter profijt op lange termijn oplevert.

Bij de orale antidiabetica is metformine het meest terugbetaalde geneesmiddel, wat overeenstemt met de aanbevelingen voor diabetes type 2.

Tabel 3.3.7a Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen**Patiënten die enkel insuline of een gelijksoortig middel nemen (A10A)**

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines (A10A)	60.190	100,0%	25.626.925	425,8
Antitrombotische middelen (B01)	13.071	21,7%	2.637.691	201,8
Statines (C10AA)	18.749	31,1%	10.245.645	546,5
Fibraten (C10AB)	1.696	2,8%	529.965	312,5
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	469	0,8%	115.860	247,0

Patiënten die enkel een hypoglykemiërend geneesmiddel nemen (A10B)

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Hypoglykemiërende middelen (A10B)	307.958	100,0%	92.942.248	301,8
Antitrombotische middelen (B01)	52.234	17,0%	9.590.701	183,6
Statines (C10AA)	109.847	35,7%	59.176.314	538,7
Fibraten (C10AB)	21.811	7,1%	6.609.770	303,0
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	1.900	0,6%	470.949	247,9

Patiënten die insuline of een gelijksoortig middel (A10A) nemen en een hypoglykemiërend geneesmiddel (A10B)

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline en een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines (A10A)	49.817	100,0%	19.777.594	397,0
Hypoglykemiërende middelen (A10B)	49.817	100,0%	17.708.511	355,5
Antitrombotische middelen (B01)	12.616	25,3%	2.590.038	205,3
Statines (C10AA)	23.584	47,3%	13.981.764	592,8
Fibraten (C10AB)	3.261	6,5%	1.113.935	341,6
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	515	1,0%	132.559	257,4

Tabel 3.3.7.b Voorschriften van huisartsen, specialisten en tandartsen

Geneesmiddelen tegen diabetes		Aantal patiënten 2005
A10AB01	HUMANE INSULINE (fast-acting)	30.110
A10AB04	INSULINE LISPRO (fast-acting)	5.078
A10AB05	INSULINE ASPART (fast-acting)	16.638
A10AC01	HUMANE INSULINE (intermediate-acting)	32.744
A10AD01	HUMANE INSULINE (intermediate+fast-acting)	56.796
A10AD05	INSULINE ASPART (intermediate+fast-acting)	5.979
A10AE01	HUMANE INSULINE (long-acting)	788
A10AE04	INSULINE GLARGINE (long-acting)	24.161
A10AE05	INSULINE DETEMIR (long-acting)	1.841
A10A	INSULINES EN ANALOGEN	110.007
<i>aantal hiervan dat geen hypoglykemiërende middelen gebruikt</i>		60.190
A10BA02	METFORMINE	251.410
A10BB01	GLIBENCLAMIDE	18.492
A10BB07	GLIPIZIDE	5.995
A10BB08	GLIQUIDON	39.557
A10BB09	GLICLAZIDE	90.936
A10BB12	GLIMEPIRIDE	27.961
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	16.042
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	289
A10BG02	ROSIGLITAZON	12.871
A10BG03	PIOGLITAZON	1.800
A10BX02	REPAGLINIDE	38.748
A10B	HYPOGLYKEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	357.775
<i>Aantal hiervan dat geen insulines en analogen gebruikt</i>		307.958
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	417.965
<i>Aantal hiervan dat insulines en analogen en hypoglykemiërende middelen gebruikt</i>		49.817

3.3.8 Maagzuurremmers (tabellen 3.3.8. a en b)

Als geheel vertoont in 2005 deze klasse een lichte stijging in volume ten opzichte van 2004.

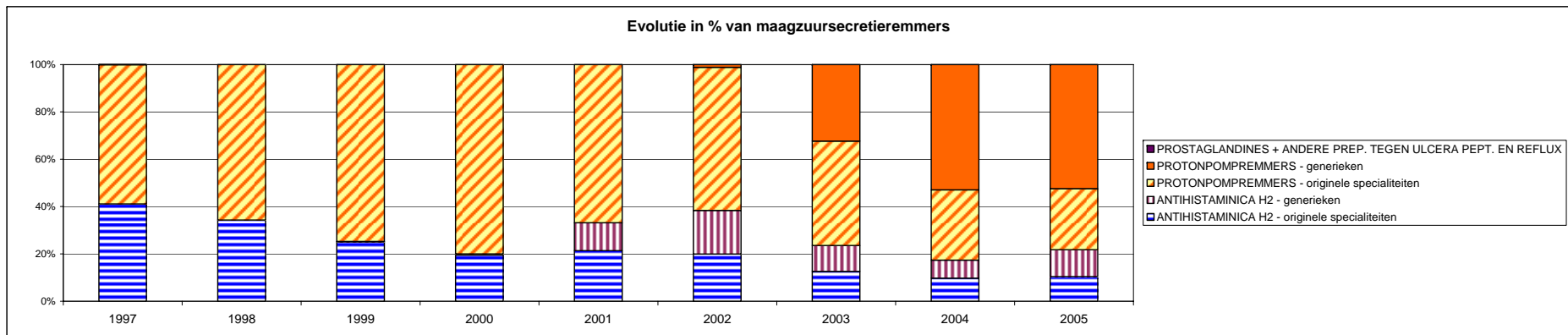
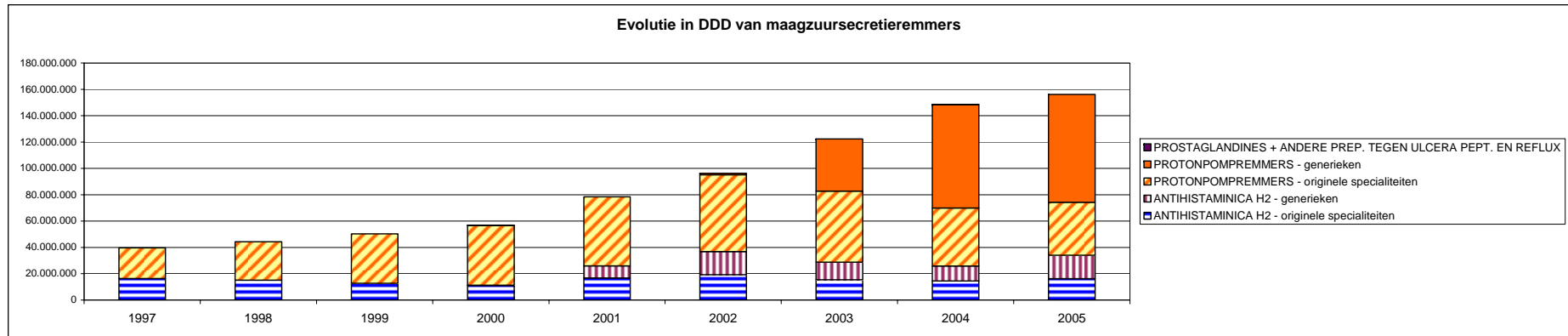
Het zijn vooral de H₂-antihistaminica die hun aandeel zien toenemen ten koste van de andere klassen.

Binnen de protonpompremmers namen de generieken van omeprazol in 2005 twee derden van het volume voor hun rekening.

Het overwicht van generische geneesmiddelen op originele specialiteiten maakt dat de gemiddelde kost per DDD daalde tot 0,95 € per DDD.

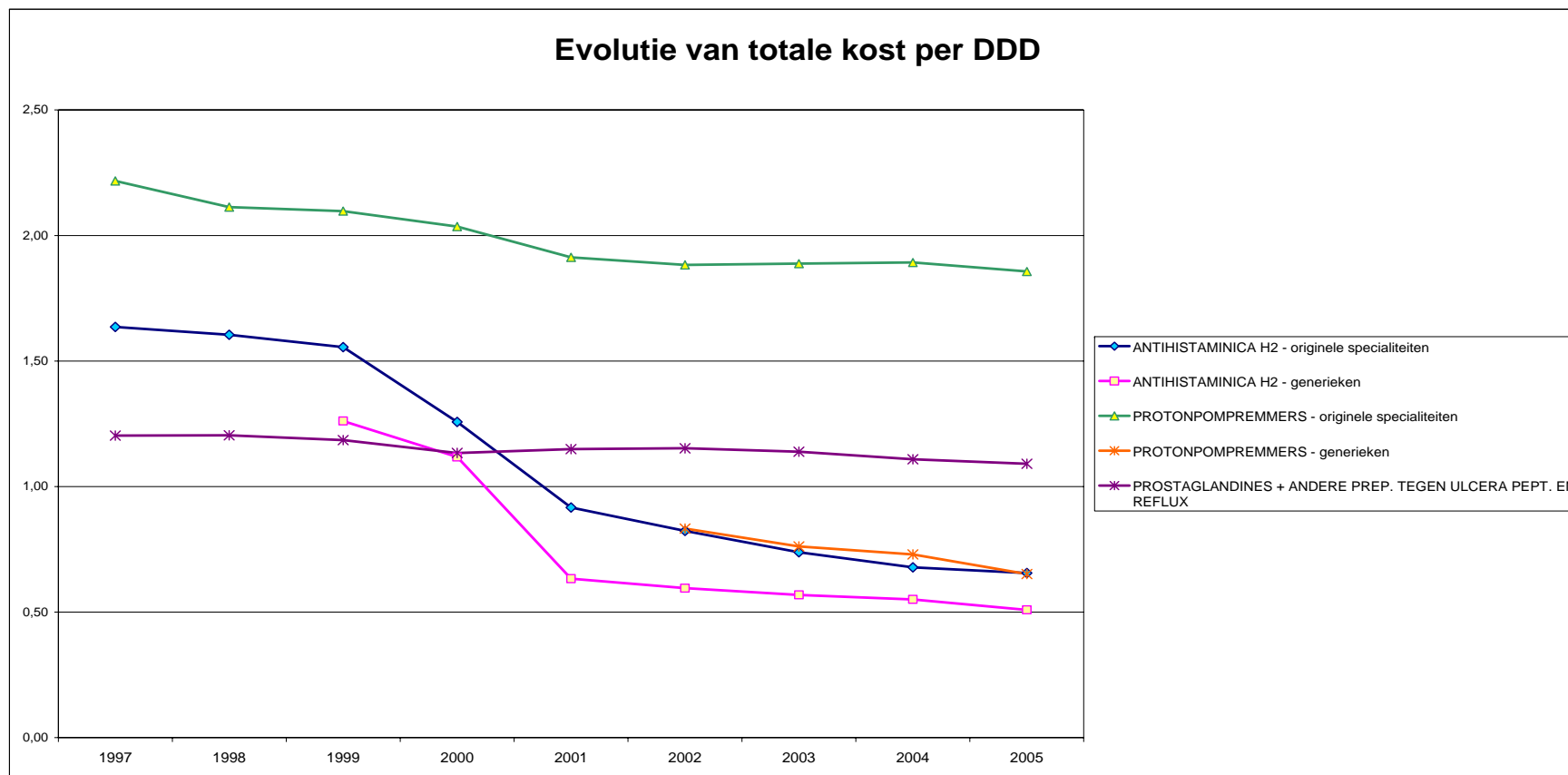
Tabel 3.3.8. a Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A02BA - originele specialiteiten	ANTIHISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	16.323.388	15.203.330	12.631.549	11.123.649	16.750.385	19.198.264	15.459.525	14.444.548	16.279.297
A02BA - generieken	ANTIHISTAMINICA H2 - generieken	0	0	85.276	271.685	9.225.010	17.705.820	13.335.469	11.363.902	17.749.746
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	23.352.644	29.088.038	37.584.470	45.451.882	52.372.614	58.233.112	54.012.905	44.114.574	40.303.961
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken	0	0	0	0	0	1.134.308	39.522.420	78.606.325	81.773.461
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	18.795	14.080	9.433	6.246	4.280	4.489	3.852	3.796	2.434
Totaal		39.694.827	44.305.448	50.310.728	56.853.462	78.352.289	96.275.993	122.334.171	148.533.145	156.108.899

Tabel 3.3.8. b Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – totale kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A02BA - originele specialiteiten	ANTIISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	1,64	1,60	1,56	1,26	0,92	0,82	0,74	0,68	0,66
A02BA - generieken	ANTIISTAMINICA H2 - generieken			1,26	1,12	0,63	0,60	0,57	0,55	0,51
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	2,22	2,11	2,10	2,04	1,91	1,88	1,89	1,89	1,86
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken						0,83	0,76	0,73	0,65
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	1,20	1,20	1,18	1,13	1,15	1,15	1,14	1,11	1,09
	Totaal	1,98	1,94	1,96	1,88	1,55	1,42	1,23	1,06	0,95

3.3.9 Niet-steroïdale anti-inflammatoire geneesmiddelen (tabel 3.3.9)

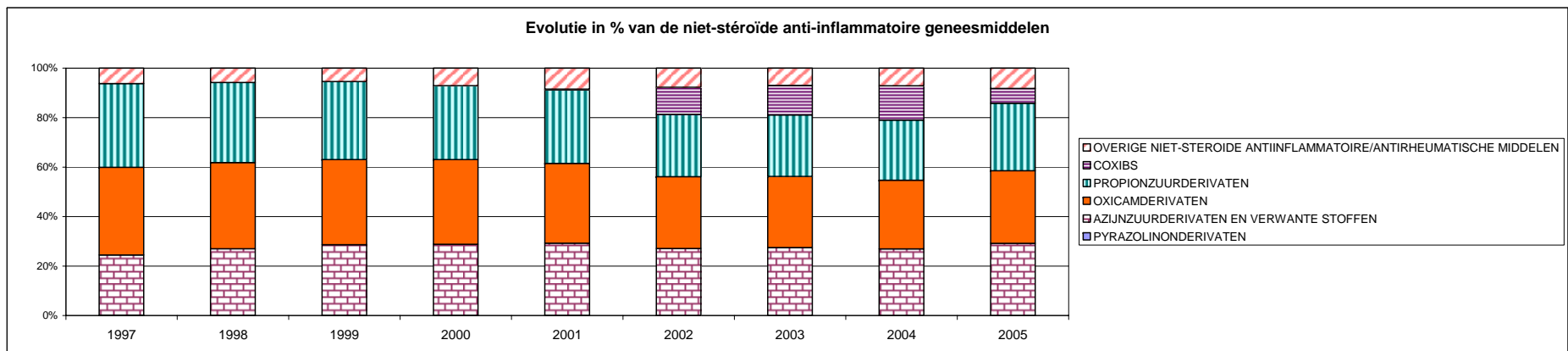
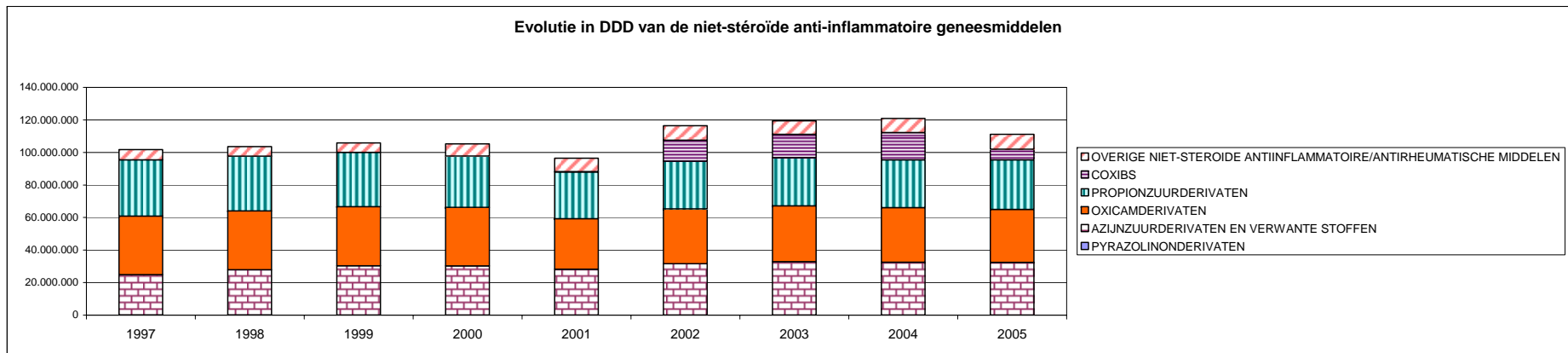
Het volume van de antiflogistica daalt in 2005 ten opzichte van de voorgaande jaren.

Het jaar 2005 is, zoals reeds vermeld, bijzonder te noemen door het van de markt halen van de belangrijkste coxibs.

Het zijn enkel de propionzuurderivaten (ibuprofen, naproxen, e.a.) die nog een lichte stijging in het gebruik kennen. Het gebruik van de oxicams met een zeer lange halfwaardetijd daalt langzaam.

Tabel 3.3.9 Voorschriften van officieel erkende huisartsen: Niet-steroidale anti-inflammatoire geneesmiddelen (M01A) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
M01AA	PYRAZOLINONDERIVATEN	188.711	153.250	140.490	122.890	111.811	105.864	99.638	91.998	80.078
M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	24.761.466	27.799.385	30.225.845	30.181.501	28.103.306	31.471.445	32.761.623	32.494.713	32.367.219
M01AC	OXICAMDERIVATEN	36.014.984	36.106.203	36.333.060	36.033.620	31.101.626	33.769.107	34.355.440	33.494.595	32.632.072
M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	34.497.220	33.609.518	33.392.636	31.447.146	28.689.935	29.347.628	29.657.445	29.377.752	30.353.744
M01AH	COXIBS	0	0	0	0	289.893	12.834.446	14.296.868	16.811.251	6.622.144
M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	6.317.931	5.952.410	5.735.478	7.449.105	8.175.153	8.929.640	8.303.175	8.569.905	9.131.655
Totaal		101.780.313	103.620.766	105.827.509	105.234.261	96.471.725	116.458.130	119.474.188	120.840.213	111.186.912

5. CONCLUSIE EN PERSPECTIEVEN

In deze tiende uitgave van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' heeft u kennis gemaakt met een beperkt gedeelte van de informatie die in het jaar 2005 werd ingezameld in het kader van Farmanet.

Nieuw voor deze uitgave is ook dat, naast gegevens met betrekking tot het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, gegevens over de patiënt beschikbaar zijn. Dit heeft ons ondermeer toegelaten om het aantal patiënten te berekenen die in België in behandeling is voor diabetes. Tevens hebben wij in diezelfde patiëntengroep kunnen tonen hoeveel patiënten worden behandeld met lipidenverlagende middelen. Deze enkele voorbeelden die wij geven in de huidige uitgave van de Kengetallen moeten aantonen dat wij in België beschikken over een uniek gegevensbestand met betrekking tot het geneesmiddelenvoorschrift. Om dit bestand optimaal te exploiteren, stelt het RIZIV gegevens ter beschikking van wetenschappelijke organisaties met het oog op het verrichten van onderzoek op het gebied van op het gebied van farmaco-epidemiologie en farmaco-economie³.

Als wij naar de kost kijken, valt onmiddellijk op dat zowel bij huisartsen als specialisten de volgende klassen geneesmiddelen een belangrijke plaats innemen, met name de cholesterolverlagende geneesmiddelen, de antihypertensiva (met de selectieve betablokkers, de calciumantagonisten, de ACE-remmers en de sartanen), de antidepressiva van het type serotonine-heropname-remmers en de protonpompremmers. Het Comité voor de Evaluatie van de Medische Praktijk inzake Geneesmiddelen in samenspraak met de Minister en het RIZIV organiseert dan ook twee maal per jaar een consensus conferentie. Deze bijeenkomsten hebben tot doel om de voorschrijver therapeutische richtlijnen aan te reiken die enerzijds gestoeld zijn op wetenschappelijke evidentie maar tevens gericht zijn op de Belgische praktijk.

Van de volgende consensusvergaderingen is het verslag van de jury beschikbaar op <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/consensus/index.htm>

- *De plaats van geneesmiddelen bij chronisch perifeer arterieel lijden*
- *De plaats van geneesmiddelen in de behandeling van arteriële hypertensie*
- *Doelmatig gebruik van antibiotica bij acute infecties van neus-keel-oren en de onderste luchtweg in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij astma.*
- *Het doelmatig gebruik van antibiotica bij acute enteritis en bij acute urogenitale infecties in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van de hypolipemiërende geneesmiddelen*
- *Het doelmatig gebruik van niet-gefractioneerde heparines, heparines met laag moleculair gewicht en orale anticoagulantie bij de preventie en behandeling van veneuze trombo-embolische aandoeningen.*
- *Het doelmatig gebruik van zuurremmers bij gastro-oesofagale reflux en dyspepsie*
- *Het doelmatig gebruik van de orale antidiabetica*
- *Doelmatige behandeling van gecompliceerde hypertensie*

---

³ Meer informatie over een aanvraag van Farmanetgegevens is te vinden op de RIZIV-website:

<http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/request/index.htm>

- *Het doelmatig gebruik van niet-steroïdale anti-inflammatoire farmaca*
- *De doelmatige behandelingen voor de preventie van breuken ten gevolge van osteoporose*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van dementie bij ouderen*
- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva bij de behandeling van depressie*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van stabiele angor*

Van de volgende recente consensusvergadering zal het verslag eerstdaags beschikbaar zijn :

- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva in de behandeling van andere indicaties dan stemmingsstoornissen*

BIJLAGE 1: Hergroepering van de voorschrijvers volgens hun erkenningscodenummer

Groep	Omschrijving van de groep	Hergroepering	Erkenings-codenummer	Aantal voorschrijver
1008	Geneesheren ingeschreven na de 31 december 2004	Huisartsen	1000	289
1010	Algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.001+1.002	2.664
1015	Algemeen geneeskundigen in opleiding	Huisartsen	1.005+1.006	665
1020	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.003+1.004	14.957
1025	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen met een erkenning voor revalidatie	Huisartsen	1.007+1.008	2
1100	Stagedoend geneesheren	Specialisten	1.0xx	3.555
1110	Specialisten voor anesthesiologie	Specialisten	1.100	1.806
1121	Specialisten voor heelkunde of voor heelkunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.140+1.153	1.580
1122	Specialisten voor neurochirurgie of voor neurochirurgie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.170+1.174	156
1123	Specialisten voor plastische heelkunde	Specialisten	1.210	216
1130	Specialisten voor gynaecologie	Specialisten	1.340	1.444
1140	Specialisten voor oftalmologie of voor oftalmologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.370+1.374	1.083
1150	Specialisten voor oto-rhino-laryngologie of voor ORL met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.410+1.414	645
1160	Specialisten voor urologie of voor urologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.450+1.454	383
1170	Specialisten voor orthopedie of voor orthopedie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.480+1.494	994
1180	Specialisten voor dermatovenereologie	Specialisten	1.550	720
1191	Specialisten voor inwendige geneeskunde of voor inwendige geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.580+1.584	2.151
1192	Specialisten voor pneumologie of voor pneumologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.620+1.624	405
1193	Specialisten voor gastro-enterologie	Specialisten	1.650	498
1200	Specialisten voor kindergeneeskunde of voor kindergeneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.690+1.694	1.520
1210	Specialisten voor cardiologie of voor cardiologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.730+1.734	933
1220	Specialisten voor neuropsychiatrie, voor neurologie, voor psychiatrie met of zonder erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.760+1.770+1.780+ 1.764+1.774+1.784	2.363
1231	Specialisten voor reumatologie of voor reumatologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.790+1.794	237
1232	Specialisten voor fysische geneeskunde of voor fysische geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.830+1.834	473
1240	Specialisten voor klinische biologie of voor klinische biologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.860+1.862	629
1250	Specialisten in de pathologische anatomie	Specialisten	1.870	249
1261	Specialisten in de röntgendiagnose	Specialisten	1.930	1.438
1262	Specialisten voor radio- en radiumtherapie of voor radio- en radiumtherapie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.960+1.964	172
1270	Specialisten in de nucleaire geneeskunde of specialisten met een dubbele erkenning waarvan één de nucleaire geneeskunde is	Specialisten	1.970+1.9710 tot 1.995+1.793+1.965+ 1.996+1.997	318
1280	Andere specialisten	Specialisten	1.xxx	158
1310	Doctors in de geneeskunde die daarbij licentiaat in de tandheelkunde zijn	Tandartsen	3.004	104
1311	Tandartsen	Tandartsen	3.001+3.002+3.003	7.544
1320	Specialisten voor stomatologie	Tandartsen	1.520+3.005	404
TOTAAL :				50.755

BIJLAGE 2: werkzame bestanddelen per jaar van opname – jaren 1994-2005

Pag. 1

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC03	LANSOPRAZOL	1994
A04AA03	TROPISETRON	1994
B01AB10	TINZAPARINE	1994
D01BA02	TERBINAFINE	1994
D07AC14	METHYLPREDNISOLON ACEPONAAT	1994
J01CR05	PIPERACILLINE MET ENZYMMER	1994
J01MA08	FLEROXACINE	1994
J05AF02	DIDANOSINE	1994
L03AA03	MOLGRAMOSTIM	1994
N06AG02	MOCLOBEMIDE	1994
R03BA03	FLUNISOLIDE	1994
C01DA14	ISOSORBIDEMONONITRAAT	1995
C07BB07	BISOPROLOL MET THIAZIDEN	1995
C09AA07	BENZAEPRIEL	1995
C09BA06	QUINAPRIEL MET DIURETICA	1995
C10AD06	ACIPIMOX	1995
D03AX24	Comfeel plaques	1995
D07AC13	MOMETASON	1995
D07XA01	HYDROCORTISON	1995
G01AF15	BUTOCONAZOL	1995
G03FB06	MEDROXYPROGESTERON MET OESTROGENEN	1995
J01DE01	CEFEPIME	1995
J01FA10	AZITROMYCINE	1995
J01FA13	DIRITHROMYCINE	1995
J05AF03	ZALCITABINE	1995
J07AG01	HAEMOPHILUS INFLUENZAE B, GEZUIVERD ANTIGEENCONJUGAAT	1995
J07AG52	HAEMOPHILUS INFLUENZAE B, COMBINATIEPREP. MET PERTUSSIS EN TOXOIDEN	1995
L01CD01	PACLITAXEL	1995
L03AA10	LENOGRASTIM	1995
M05BA02	CLODRONINEZUUR	1995
N03AX09	LAMOTRIGINE	1995
R03AC12	SALMETEROL	1995
R03BA05	FLUTICASON	1995
S01EX01	GUANETHIDINE	1995
V03AF04	CALCIUMLEVOFOLINAAT	1995
V08CA03	GADODIAMIDE	1995
C07FB02	METOPROLOL EN OVERIGE ANTIHYPERTENSIVA	1996
D03AX31	Duoderm	1996
G03FB01	NORGESTREL MET OESTROGENEN	1996
G03FB05	NORETHISTERON MET OESTROGENEN	1996
H05BA04	ELCATONINE	1996
M01AX17	NIMESULIDE	1996
N02AX02	TRAMADOL	1996
N02CC01	SUMATRIPTAN	1996
N05AX08	RISPERIDON	1996
R05CB13	DORNASE ALFA (DESOXYRIBONUCLEASE)	1996
S01CA07	FLUORMETHOLON MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1996
S01ED06	BEFUNOLOL	1996

Pag. 2

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC02	PANTOPRAZOL	1997
C09BA05	RAMIPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA08	CILAZAPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA09	FOSINOPRIL MET DIURETICA	1997
C09CA01	LOSARTAN	1997
C10AA04	FLUVASTATINE	1997
D01AC13	OMOCONAZOL	1997
D05AX02	CALCIPOTRIOL	1997
D07AC17	FLUTICASON	1997
G01AF16	OMOCONAZOL	1997
J01DH02	MEROPENEM	1997
J01FA11	MIOCAMYCINE	1997
J05AE01	SAQUINAVIR	1997
J05AE02	INDINAVIR	1997
J05AE03	RITONAVIR	1997
J05AF04	STAVUDINE	1997
J05AF05	LAMIVUDINE	1997
J07CA02	DIFTERIE - KINKHOEST - POLIOMYELITIS - TETANUS	1997
L01BB05	FLUDARABINE	1997
L01CD02	DOCETAXEL	1997
L03AB08	INTERFERON BETA-1B	1997
M01AC06	MELOXICAM	1997
M05BA05	TILUDRONINEZUUR	1997
N02AB03	FENTANYL	1997
N03AX10	FELBAMAAT	1997
N05AH02	CLOZAPINE	1997
N06AX16	VENLAFAXINE	1997
P01AX06	ATOVAQUON	1997
S01AX17	LOMEFLOXACINE	1997
S01BC03	DICLOFENAC	1997
S01BC05	KETOROLAC	1997
S03AA07	CIPROFLOXACINE	1997
V08AB10	JOMEPROL	1997
A02BA07	RANITIDINEBISMUTCITRAAT	1998
A16AB01	ALGLUCERASE	1998
B01AD07	RETEPLASE	1998
C09AA10	TRANDOLAPRIL	1998
C09CA03	VALSARTAN	1998
C09CA04	IRBESARTAN	1998
C10AA05	ATORVASTATINE	1998
D01AC14	SERTACONAZOL	1998
J01GB11	ISEPAMICINE	1998
J01MA10	RUFLOXACINE	1998
J05AB09	FAMCICLOVIR	1998
J05AE04	NELFINAVIR	1998
J05AG01	NEVIRAPINE	1998
L01BA03	RALTITREXED	1998
L02BB03	BICALUTAMIDE	1998
L03AB07	INTERFERON BETA-1A	1998
L04AA05	TACROLIMUS	1998
L04AA06	MYCOFENOLZUUR	1998
M01AB16	ACECLOFENAC	1998
M05BA04	ALENDRONINEZUUR	1998
R06AX22	EBASTINE	1998
R06AX26	FEXOFENADINE	1998
S01BA13	RIMEXOLON	1998
S01CC01	DICLOFENAC MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1998
V08AB11	IOBITRIDOL	1998

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A10BB12	GLIMEPIRIDE	1999
C02AC05	MOXONIDINE	1999
C08CA13	LERCANIDIPINE	1999
C09CA02	EPROSARTAN	1999
C09CA06	CANDESARTAN	1999
C09CA07	TELMISARTAN	1999
C09DA01	LOSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA03	VALSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA04	IRBESARTAN MET DIURETICA	1999
C10AA06	CERIVASTATINE	1999
D05AX04	TACALCITOL	1999
G02CB03	CABERGOLINE	1999
G03GA05	FOLLITROPINE ALFA	1999
G03GA06	FOLLITROPINE BETA	1999
H01CB03	LANREOTIDE	1999
J04AB04	RIFABUTINE	1999
J05AB11	VALACICLOVIR	1999
J05AF30	COMBINATIEPREPARATEN	1999
L01XX14	TRETINOINE	1999
L02BA02	TOREMIFEN	1999
L02BG03	ANASTROZOL	1999
L02BG04	LETROZOL	1999
L03AB03	INTERFERON GAMMA	1999
N03AX11	TOPIRAMAAT	1999
N03AX12	GABAPENTINE	1999
N04BC04	ROPINIROL	1999
N05AH03	OLANZAPINE	1999
N06AX18	REBOXETINE	1999
N07XX02	RILUZOL	1999
R01AD08	FLUTICASON	1999
R03AC13	FORMOTEROL	1999
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	1999
R03DC01	ZAFIRLUKAST	1999
R06AX25	MIZOLASTINE	1999
V03AF05	AMIFOSTIN	1999
A07EA06	BUDESONIDE (RECTAAL)	2000
A07EC04	BALSALAZIDE	2000
A10AB04	INSULINE LISPRO	2000
A16AA04	MERCAPTAMINE	2000
B01AB09	DANAPAROID	2000
B01AC30	COMBINATIEPREPARATEN	2000
B02BD09	NONACOG ALFA	2000
D03AX09	CRILANOMEER	2000
G03DB04	NOMEGESTROL	2000
J01MA12	LEVOFLOXACINE	2000
L03AB09	INTERFERON ALFACON-1	2000
L03AC01	ALDESLEUKINE	2000
M01AB55	DICLOFENAC, COMBINATIEPREPARATEN	2000
N03AG06	TIAGABINE	2000
N04BC05	PRAMIPEXOL	2000
N04BX02	ENTACAPON	2000
S01EE01	LATANOPROST	2000
V08AB09	JODIXANOL	2000

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC04	RABEPRAZOL	2001
A10BX02	REPAGLINIDE	2001
B01AC04	CLOPIDOGREL	2001
C07AB12	NEBIVOLOL	2001
C09DA06	CANDESARTAN MET DIURETICA	2001
G03XC01	RALOXIFEN	2001
J05AG03	EFAVIRENZ	2001
L01AX03	TEMOZOLOMIDE	2001
L02BG06	EXEMESTAAN	2001
M01AH01	CELECOXIB	2001
M01AH02	ROFECOXIB	2001
N06AX11	MIRTAZAPINE	2001
N07BB03	ACAMPROSAAT	2001
R01AD09	MOMETASON	2001
R03AK06	SALMETEROL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	2001
R03DC03	MONTELUKAST	2001
V08CA08	GADOBEENZUUR	2001
A02BC05	ESOMEPRAZOL	2002
A10AB05	INSULINE ASPART	2002
A10BG02	ROSIGLITAZON	2002
A10BG03	PIOGLITAZON	2002
C08CA12	BARNIDIPINE	2002
C09BA04	PERINDOPRIL MET DIURETICA	2002
D05AX03	CALCITRIOL	2002
D06BB10	IMIQUIMOD	2002
J01FA15	TELITHROMYCINE	2002
J01MA14	MOXIFLOXACINE	2002
J05AE05	AMPRENAVIR	2002
J05AE06	LOPINAVIR	2002
J05AF06	ABACAVIR	2002
L01BC06	CAPECITABINE	2002
L01BC53	TEGAFUR, COMBINATIEPREPARATEN	2002
L01XD02	VERTEPORFINE	2002
L01XX28	IMATINIB	2002
L03AB10	PEGINTERFERON ALFA-2B	2002
L03AX13	GLATIRAMER ACETAAT	2002
L04AA10	SIROLIMUS	2002
L04AA11	ETANERCEPT	2002
L04AA13	LEFLUNOMIDE	2002
M05BA07	RISEDRONINEZUUR	2002
N03AF02	OXCARBAZEPINE	2002
N03AX14	LEVETIRACETAM	2002
N05AH04	QUETIAPINE	2002
N05AL05	AMISULPRIDE	2002
N05AL10	Levosulpuride	2002
N06DA02	DONEPEZIL	2002
N06DA03	RIVASTIGMINE	2002
N06DA04	GALANTAMINE	2002
R03AK07	FORMOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN	2002
R06AE09	LEVOCETIRIZINE	2002
R06AX27	DESLORATADINE	2002
S01EA05	BRIMONIDINE	2002
S01EC03	DORZOLAMIDE	2002
S01EC04	BRINZOLAMIDE	2002
S01EE04	TRAVOPROST	2002
V03AE02	SEVELAMER	2002

Pag. 5

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A10AD05	INSULINE ASPART	2003
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	2003
C09DA07	TELMISARTAN EN DIURETICA	2003
C10AA07	ROSUVASTATINE	2003
D05AC01	DITRANOL	2003
D05AX05	TAZAROTEEN	2003
D11AX15	PIMECROLIMUS	2003
G04BD07	TOLTERODINE	2003
J02AC03	VORICONAZOL	2003
J05AB14	VALGANCICLOVIR	2003
J05AF07	TENOFOVIR DISOPROXIL	2003
L03AB11	PEGINTERFERON ALFA-2A	2003
M01AE12	OXAPROZINE	2003
N02AX52	TRAMADOL, COMBINATIEPREPARATEN	2003
N02BE01	PARACETAMOL	2003
N06AB10	ESCITALOPRAM	2003
N06DX02	GINKGO BILOBA	2003
S01EE03	BIMATOPROST	2003
A10AE04	INSULINE GLARGINE	2004
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	2004
A16AB03	AGALSIDASE ALFA	2004
A16AB04	AGALSIDASE BETA	2004
A16AB05	LARONIDASE	2004
B05XB02	ALANYLGLUTAMINE	2004
C02KX01	BOSENTAN	2004
C09CA08	OLMESARTAN MEDOXOMIL	2004
C10AX09	EZETIMIB	2004
D11AX14	TACROLIMUS	2004
H01AX01	PEGVISOMANT	2004
J05AF08	ADEFOVIR DIPIVOXIL	2004
J05AX07	ENFUVRTIDE	2004
L01XD03	METHYLAMINOLEVULINAAT	2004
L03AA13	PEGFILGRASTIM	2004
L04AA17	ADALIMUMAB	2004
M01AH03	VALDECOXIB	2004
M01AH05	ETORICOXIB	2004
N01AX13	STIKSTOFOXIDE	2004
N02AA03	HYDROMORFON	2004
N04BA03	LEVODOPA MET DECARBOXYLASEREMMER EN COMT-REMMER	2004
N06BA04	METHYLFENIDAAT	2004
N06BA07	MODAFINIL	2004
N06DX01	MEMANTINE	2004
N07BA02	BUPROPION	2004
R03BB04	TIOTROPIUM BROMIDE	2004
L01XX35	ANAGRELIDE	2005
N05AX12	ARIPIRAZOL	2005
B05AA	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PLASMA-EIWITFRACTIES	2005
L01XX32	BORTEZOMIB	2005
G03HB01	CYPROTERON MET OESTROGENEN	2005
V03AC02	DEFERIPRON	2005
J05AF09	EMTRICITABINE	2005
C09DA02	EPROSARTAN MET DIURETICA	2005
L04AA18	EVEROLIMUS	2005
J05AE07	FOSAMPRENAVIR	2005
L01AD05	FOTEMUSTINE	2005
M05BA06	IBANDRONINEZUUR	2005
A10AE05	INSULINE DETEMIR	2005
L01XD05	TEMOPORFINE	2005
V08DA05	ZWAVELHEXAFLUORIDE	2005